

Proje

Kars İlinde Engellilerin İhtiyaç Analizi Ve Engelsiz Yaşam Merkezinin Fizibilitesi Projesi

RAPOR

Hazırlayan

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZMEN

Kars

2013

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Dünya’da Engellilerin Durumuna Bakış	1
1.2. Türkiye’de Engellilik ve Engellilerin Mevcut Durum Analizi	4
1.3. Türkiye Çapında Engellilik ve Engelliler Alanında Faaliyet Gösteren Resmi ve Sivil Toplum Kuruluşlarının İsimleri ve Nitelikleri	16
1.3.1. Engelliler İle ilgili Faaliyet Gösteren Resmi Kurum ve Kuruluşlar.....	17
1.3.2. Engelliler İle ilgili Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşları.....	19
1.4. Kars’ta Engellilerin Durumuna Genel Bakış Ve Demografik Bilgiler	20
1.4.1 Kars İli Demografik Ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Göstergeleri	21

BÖLÜM 2

ARAŞTIRMA SÜRECİ

1. Kullanılan Yöntem ve Veri Toplama Araçları	25
2. Araştırma Kimler Tarafından Yürütüldü?	25
3. Araştırma Kapsamına Alınan Kişiler Neye Göre/Nasıl Seçildi?	25
4. Uygulamalar Hangi Ortamlarda Gerçekleştirildi?	26
5. Uygulamalar Yaklaşık Olarak Ne Kadar Sürdü?.....	26
6. Uygulamalar Sırasında Karşılaşılan Güçlükler Nelerdi, Nasıl Çözüldü? ..	26
7. Elde Edilen Veriler Nasıl Analiz Edildi?.....	26

BÖLÜM 3

BULGULAR

3.1.Kars İli Engelli Algısı Araştırmasına İlişkin Bulgular	27
3.2.Kars İli Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına İlişkin Bulgular	47

BÖLÜM 4

SONUÇ YORUM VE ÖNERİLER

Sonuç ve Öneriler

4.1.Sonuçlar	87
4.2. Engelli Algısı Araştırmasının Sonuçları Ve Yorumları	87
4.3. Yaşam Merkezden Beklentiler Araştırmasının Sonuç ve Yorumları	88
4.4. Öneriler	91

KAYNAKLAR	93
------------------------	-----------

EKLER

1. Engelli algısı anketi	96
2. Merkezden beklentiler anketi	98

Tablolar Listesi

Tablo 1. Kayıtlı olan engelli bireylerin özürlük ortaya çıkış zamanı, özürlük nedeni ve özürlük türüne göre dağılımı	8
Tablo 2 Özürlük türlerine göre Özürlük ortaya çıkış zamanı	9
Tablo 3 Kayıtlı olan engelli bireylerin cinsiyet, yerleşim yeri, özürlük oranı, yaş grubu ve eğitim durumuna göre dağılımı	12
Tablo 4 Kayıtlı olan engelli bireylerin yaşadıkları yerdeki fiziksel çevre düzenlemelerinin, engelli bireyin kullanımına uygun olup olmadığı hakkındaki düşüncelerinin özürlük türüne göre dağılımı	14
Tablo 5 Kars İli, il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusları	21
Tablo 6 Kars İli Nüfusunun Yaş Dağılımı	22
Tablo 7 Kars İlinin İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması	23
Tablo 8 Kars İlinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeks Değerleri	24
Tablo 9 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İllere Göre Dağılımı	27
Tablo 10 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İlçelere Göre Dağılımı	28
Tablo 11 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Köylere Göre Dağılımı	29
Tablo 12 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Mahallelere Göre Dağılımı	30
Tablo 13 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı	31
Tablo 14 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	32
Tablo 15 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Herhangi Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	33
Tablo 16 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Çalıştıkları Kurumun Niteliğine Göre Dağılımı	34
Tablo 17 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Bugüne Kadar Hiçbir Engelliye Yardım Edip Etmeme Durumuna Göre Dağılımı	35
Tablo 18 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Ailesinde (yakın çevresinde) Engelli Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	36
Tablo 19 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelli İnsanları Yardıma Muhtaç Olarak Görüp Görmediklerine İlişkin Dağılım	37
Tablo 20 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelliler İçin Çalışan STK ya da Kamu Kurumlarını Ziyaret Etme Durumlarına İlişkin Dağılım	38
Tablo 21 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle İlgili Dini ve ya da İlmi konuşmaları dinleme durumlarına ilişkin dağılım	39
Tablo 22 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Vakit Geçirmek İsteme Durumlarına İlişkin Dağılım ...	40
Tablo 23 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Bulunma İmkanlarına İlişkin Dağılım.....	41
Tablo 24 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin	

İmkân Sağlanırsa Engellilerde Diğer İnsanlar Gibi Yaşama Katılıp Katılmayacaklarına İlişkin Dağılım	42
Tablo 25 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Toplumdan Ayrı Yaşam Alanlarında Toplanması Konusundaki Görüşlerine İlişkin Dağılım	43
Tablo 26 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engel Engelli Bireyler İçin Verilmiş Bir Cezadır İfadesine Katılma Derecelerine İlişkin Dağılım	44
Tablo 27 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerle Bir Arada Olacağı Ve Çeşitli Paylaşımlarda Bulunacağı Ortamlara Duyulan İhtiyaca İlişkin Dağılım	45
Tablo 28 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sanatsal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı	46
Tablo 29 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sportif Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı	47
Tablo 30 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerin Kültürel Ve Sosyal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı	48
Tablo 31 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İllere Göre Dağılımı	49
Tablo 32 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlçelere Göre Dağılımı	50
Tablo 33 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Köylere Göre Dağılımı	51
Tablo 34 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Mahallelere Göre Dağılımı	52
Tablo 35 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Cevap Verenlerin Kimliğine İlişkin Dağılım	53
Tablo 36 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	55
Tablo 37 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 38 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımı	57
Tablo 39 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Meslek Sahibi Olma Oranlarını Gösterir Dağılım	58
Tablo 40 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İşte Çalışma Oranlarını Gösterir Dağılım	59
Tablo 41 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Çalıştığı Kurumun Niteliğine İlişkin Dağılım	60
Tablo 42 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engel Türüne Göre Dağılımı	61
Tablo 43 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Hizmetlere Erişim Düzeylerine İlişkin Dağılım	62
Tablo 44 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İsteklerine İlişkin Dağılım	63
Tablo 45 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan	

Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İmkanlarının Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	64
Tablo 46 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Bir Arada Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım	65
Tablo 47 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sporla Uğraşma Oranlarına İlişkin Dağılım	66
Tablo 48 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İmkan Bulduklarında Sporla Uğraşma İsteklerine İlişkin Dağılım	67
Tablo 49 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sportif Yeteneklerinin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	68
Tablo 50 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Spor Yapma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım	69
Tablo 51 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgi Duydukları Spor Dallarına İlişkin Dağılım	70
Tablo 52 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanata İlgi Duyma Oranlarına İlişkin Dağılım	71
Tablo 53 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yeteneğe Sahip Olma Durumlarına İlişkin Dağılım	72
Tablo 54 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Sanatsal Faaliyetlerde Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım	73
Tablo 55 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yetenek Geliştirme İsteğine İlişkin Dağılım	74
Tablo 56 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgi Duydukları Sanat Dallarına İlişkin Dağılım	75
Tablo 57 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Üretimde Bulunma Oranlarına İlişkin Dağılım	76
Tablo 58 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ürettiklerini Kazanca Dönüştürme Oranlarına İlişkin Dağılım	77
Tablo 59 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ekonomik Gelir Getirici Bir Uğraşı Edinme İsteklerine İlişkin Dağılım	78
Tablo 60 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Kitap Okuma/Dinleme Oranlarına İlişkin Dağılım	79
Tablo 61 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İhtiyaç Duydukları Kitapları Nereden Edindiklerine İlişkin Dağılım	80
Tablo 62 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Tiyatroya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım	81
Tablo 63 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sinemaya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım	82
Tablo 64 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Panel, Sempozyum vb Etkinliklere Katılma Oranlarına İlişkin Dağılım	83
Tablo 65 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Yemek, Alışveriş Gibi Gereksinimleri İçin Alternatiflerin	

Sunumuna İlişkin Dağılım	84
Tablo 66 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engelsiz Yaşam Merkezine Ulaşım Konusundaki Görüşlerinin Dağılım	85
Tablo 67 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Merkezin Sağlayacağı Kolaylık Konusundaki Beklentilerine İlişkin Dağılım	86

Grafikler Çizelgesi

Grafik 1. Coğrafi Bölgelere Göre Engelli Dağılımı	7
Grafik 2 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İllere Göre Dağılımı	27
Grafik 3 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İlçelere Göre Dağılımı.....	28
Grafik 4 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Köylere Göre Dağılımı.....	29
Grafik 5 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Mahallelere Göre Dağılımı	30
Grafik 6 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	31
Grafik 7 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	32
Grafik 8 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Herhangi Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	33
Grafik 9 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin çalıştıkları Kurumun Niteliğine Göre Dağılımı	34
Grafik 10 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Bugüne Kadar Hiçbir Engelliye Yardım Edip Etmeme Durumuna Göre Dağılımı	35
Grafik 11 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Ailesinde (yakın çevresinde) Engeli Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	36
Grafik 12 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelli İnsanları Yardıma Muhtaç Olarak Görüp Görmediklerine İlişkin Dağılım.....	37
Grafik 13 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelliler İçin Çalışan STK ya da Kamu Kurumlarını Ziyaret Etme Durumlarına İlişkin Dağılım	38
Grafik 14 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle İlgili Dini ve ya İlmî Konuşmaları Dinleme Durumlarına İlişkin Dağılım	39
Grafik 15 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Vakit Geçirmek İsteme Durumlarına İlişkin Dağılım	40
Grafik 16 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Bulunma İmkânlarına İlişkin Dağılım	41
Grafik 17 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İmkân Sağlanırsa Engellilerde Diğer İnsanlar Gibi Yaşama Katılıp Katılmayacaklarına İlişkin Dağılım	42
Grafik 18 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Toplumdan	

Ayrı Yaşam Alanlarında Toplanması Konusundaki Görüşlerine İlişkin Dağılım	43
Grafik 19 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engel Engelli Bireyler İçin Verilmiş Bir Cezadır İfadesine Katılma Derecelerine İlişkin Dağılım	44
Grafik 20 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerle Bir Arada Olacağı Ve Çeşitli Paylaşımlarda Bulunacağı Ortamlara Duyulan İhtiyaca İlişkin Dağılım	45
Grafik 21 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sanatsal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı	46
Grafik 22 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sportif Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı	47
Grafik 23 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerin Kültürel Ve Sosyal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı	48
Grafik 24 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İllere Göre Dağılımı	49
Grafik 25 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlçelere Göre Dağılımı	50
Grafik 26 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Köylere Göre Dağılımı	51
Grafik 27 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Mahallelere Göre Dağılımı	52
Grafik 28 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Cevap Verenlerin Kimliğine İlişkin Dağılım	54
Grafik 29 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	55
Grafik 30 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	56
Grafik 31 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımı	57
Grafik 32 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Meslek Sahibi Olma Oranlarını Gösterir Dağılım.....	58
Grafik 33 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İşte Çalışma Oranlarını Gösterir Dağılım	59
Grafik 34 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Çalıştığı Kurumun Niteliğine İlişkin Dağılım	60
Grafik 35 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engel Türüne Göre Dağılımı	61
Grafik 36 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Hizmetlere Erişim Düzeylerine İlişkin Dağılım	62
Grafik 39 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İsteklerine İlişkin Dağılım	63
Grafik 47 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İmkânlarının Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	64
Grafik 48 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Bir Arada Bulunma İhtiyaçlarına	

İlişkin Dağılım	65
Grafik 49 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sporla Uğraşma Oranlarına İlişkin Dağılım	66
Grafik 50 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İmkan Bulduklarında Sporla Uğraşma İsteklerine İlişkin Dağılım	67
Grafik 51 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sportif Yeteneklerinin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	68
Grafik 52 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Spor Yapma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım	69
Grafik 53 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgi Duydukları Spor Dallarına İlişkin Dağılım	70
Grafik 54 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanata İlgi Duyma Oranlarına İlişkin Dağılım	71
Grafik 55 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yeteneğe Sahip Olma Durumlarına İlişkin Dağılım	72
Grafik 56 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Sanatsal Faaliyetlerde Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım	73
Grafik 57 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yetenek Geliştirme İsteğine İlişkin Dağılım	74
Grafik 58 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgi Duydukları Sanat Dallarına İlişkin Dağılım.....	75
Grafik 59 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Üretimde Bulunma Oranlarına İlişkin Dağılım	76
Grafik 60 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ürettiklerini Kazanca Dönüştürme Oranlarına İlişkin Dağılım	77
Grafik 61 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ekonomik Gelir Getirici Bir Uğraş Edinme İsteklerine İlişkin Dağılım.....	78
Grafik 62 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Kitap Okuma/Dinleme Oranlarına İlişkin Dağılım	79
Grafik 63 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İhtiyaç Duydukları Kitapları Nereden Edindiklerine İlişkin Dağılım	
Grafik 62 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Tiyatroya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım	80
Grafik 64 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Tiyatroya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım	81
Grafik 65 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sinemaya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım	82
Grafik 66 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Panel, Sempozyum vb Etkinliklere Katılma Oranlarına İlişkin Dağılım ..	83
Grafik 67 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Yemek, Alışveriş Gibi Gereksinimleri İçin Alternatiflerin Sunumuna İlişkin Dağılım	84
Grafik 68 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engelsiz Yaşam Merkezine Ulaşım Konusundaki Görüşlerinin Dağılım..	85
Grafik 69 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Merkezin Sağlayacağı Kolaylık Konusundaki Beklentilerine İlişkin Dağılım .	86

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.2. Dünya’da Engellilerin Durumuna Bakış

Engellilik insan olma halinin bir parçasıdır - neredeyse herkes yaşamının belli bir noktasında geçici veya kalıcı olarak zayıf düşecek ve uzun yıllar yaşayan insanlar işlevlerini yerine getirme konusunda artan zorluklarla karşılaşacaktır. Engellilik karmaşıktır ve engellilik ile bağlantılı dezavantajların üstesinden gelen müdahaleler çoklu ve sistemiktir - bağlamına göre değişiklik gösterir. 2006 yılında benimsenen *Engellilerin Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin* (CRPD) amacı, “tüm engelli insanların temel özgürlüklerden ve bütün insan haklarından tam ve eşit bir şekilde faydalanmasını teşvik etmek, sağlamak, korumak ve insan olmaktan ileri gelen haysiyetlerine yönelik saygıyı arttırmaktır”. Bu, dünya çapında engelliliğe yönelik anlayışta ve verilen tepkilerde büyük bir değişimi ifade etmektedir (Dünya Sağlık Örgütü 2011).

Dünya Sağlık Örgütü’nün yayınlamış olduğu, Dünya engellilik raporu engelli insanların yaşamlarını geliştirme ve CRPD’nin uygulanmasını kolaylaştırma amacıyla, engelliliğe dair mevcut en iyi bilimsel bilgileri bir araya getirmektedir. *Dünya Sağlık Örgütü’nün yayınlamış olduğu Dünya Engellilik Raporunun* amacı şudur: Mevcut en iyi bulgulara dayanarak, hükümetlere ve sivil topluma engelliliğin önemi ve engelliliğe yönelik tepkilere dair etraflıca bir analiz sunmak, Ulusal ve uluslararası eylem tavsiyelerinde bulunmak. Rapora göre, bir milyardan fazla insanın veya (2010 dünya nüfus tahminlerine göre) dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 15’inin bir tür engellilik ile yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu, Dünya Sağlık Örgütü’nün yaklaşık yüzde 10 olduğunu ileri sürdüğü 1970’lere ait önceki tahminlerden daha yüksektir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Dünya Bankası (WB) ın, 2011 yılın da açıkladığı ve Şubat 2012’de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından da Türkiye’de tanıtımı yapılan “Dünya Engellilik Raporu” nda engellilik ile ilgili ortaya çarpıcı ve önemli sonuçlar çıkmıştır. Dünya Sağlık Örgütünün daha önceki araştırmalarında dünya nüfusunun yaklaşık %10 engelli iken, 2011 Dünya Engellilik Raporu’na göre %15 olduğu varsayılmaktadır. 15 yaş ve üstü kişiler arasında engellilik ile yaşamak durumunda olan kişi sayısını Dünya Sağlık Araştırması (World Health Survey) 785 milyon (% 15.6) olarak belirtirken, Küresel Hastalık Yüğü (Global Burden of Disease) çalışması bu sayıyı yaklaşık 975 milyon (% 19.2) olarak tahmin etmektedir. Yapılan araştırmalarda göstermiştir ki Dünya da engelli insan sayısı artmaktadır. Raporun giriş bölümünde, Profesör Stephen W. Hawking’s “Rapor, engelli insanların karşı karşıya kaldığı farklı davranışsal, fiziksel ve ekonomik engellere dikkat çekmektedir” ve raporun,, engellilerin sorunlarının çözümünde önemli bir işlev göreceğini savunmaktadır (Kaya 2013).

15 yaş ve üstünde kişiler arasında engellilik ile yaşamak durumunda olan kişi sayısını *Dünya Sağlık Araştırması* (World Health Survey) 785 milyon (% 15.6) olarak belirtirken, *Küresel Hastalık Yüğü* (Global Burden of Disease) çalışması bu sayıyı yaklaşık 975 milyon (% 19.2) olarak tahmin etmektedir. *Dünya Sağlık Araştırması* bu kişiler arasından 110 milyon kişinin (% 2.2) işlevlerini yerine getirme konusunda çok ciddi zorluklar yaşadığını tahmin etmekteyken, *Küresel Hastalık Yüğü* – kuadripleji, şiddetli depresyon veya körlük gibi durumlara denk düşen engellilik kategorisi olarak “şiddetli engellilik” yaşayan kişi sayısını 190 milyon (% 3.8) olarak tahmin etmektedir. 13 milyonu (% 0.7) “şiddetli engellilik” olmak üzere 95 milyon olarak tahmin edilen çocuk engelliliğini (0-14 yaş) sadece *Küresel Hastalık Yüğü* çalışması ölçmektedir. Bu Rapora göre insanları engelleyen faktörler şu başlıklar altında sıralanmıştır; -Yetersiz politikalar ve standartlar- Olumsuz tavırlar-Hizmet iletimi sorunları -Yeterli hizmet sağlanmaması - Yetersiz finansman- Yetersiz erişilebilirlik - Danışma ve katılım yetersizliği - Veri ve bulgu yetersizliği. Raporun diğer bir bölümünde ise Engelli insanların yaşamları nasıl etkilenmektedir? Sorusunun cevabı verilmiştir. Buna göre engelli insanların; Daha kötü sağlık durumları, Daha düşük eğitim başarısı, Daha az ekonomik katılım, Artan bağımlılık ve kısıtlanan katılım, Daha yüksek yoksulluk oranları gibi etmenlerin baskısı altında oldukları ifade edilmiştir. Raporun yine başka bir bulgusu ise Engellerin ve eşitsizlikleri aşmaları için;

Sağlık hizmetlerindeki engelleri kaldırılması, Rehabilitasyon hizmetlerindeki engellerin ortadan kaldırılması, Destek ve yardım hizmetlerindeki iyileştirmelerin sağlanması, Fırsat tanıyan çevresel koşulların oluşturulması, Eğitimin önündeki engellerin kaldırılması ve İstihdamın önündeki engellerin azaltılması olarak sıralanmıştır. Bunların gerçekleştirilmesi için farklı sektörlerin; sağlık, eğitim, sosyal koruma, istihdam, ulaşım, konut gibi ve farklı aktörlerin; hükümetler, (engelli kuruluşlarını da kapsayan) sivil toplum örgütleri, uzmanlar, özel sektör, engelli bireyler ve aileleri, toplum ve medya kuruluşlarının etkin ve koordineli çalışmalarını gerektirmektedir. Ayrıca her ülkenin eylemleri kendi özgün koşullarına göre uyarlaması da elzemdir. Ülkelerin kaynak sıkıntıları yaşadığı durumlarda bilhassa teknik yardım ve kapasite inşa etme gibi öncelikli eylemler uluslararası işbirliği ile sağlanabilir, ifadeleri yer almaktadır.

Ülkeleri bazında ise yapılması gerekenler öneri olarak: Bütün sistemlere ve hizmetlere ayrıştırılmamış kurumlarda erişimin sağlanması, engelli insanlar için özel programlar ve hizmetlerin geliştirilmesi, ulusal bir engellik stratejisi ve eylem planının benimsenmesi, insan kaynağı kapasitesinin geliştirilmesi, engelli insanların dahil olma imkanlarının artırılması, yeterli finansmanın temin edilmesi ve hizmetlerin insanların bütçesine uygun olmasının sağlanması, engellilik ile ilgili veri toplama sisteminin geliştirilmesi, toplumun farkındalığının ve anlayışının geliştirilmesi, engellilik ile ilgili veri toplama sisteminin geliştirilmesi, engellilik araştırmalarının desteklenmesi ve geliştirilmesi olarak sıralanmıştır

Dünyadaki Diğer bazı ülkelerde engellilere yönelik yapılan çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir. Bu çalışmalar Dünya Sağlık Örgütü'nün 2011 yılında yayınlamış olduğu Dünya Engellilik Raporundan alınmıştır.

İrlanda'da nüfus sayımı ve 2006 engellilik anketi uygulaması, Avustralya'da Yeni ihtiyaçları ve mevcut uygulamalarla karşılanmayan ihtiyaçları daha iyi anlamak için farklı kaynakları birarada kullanmak konulu çalışma, Uganda'da yumru ayak tedavisine yönelik çalışmalar, İtalya'da akıl sağlığı yasası reformu"psikiyatrik kurumları kapatmak yetmez" konulu çalışma, Don Bosco Üniversitesi aracılığıyla protezcilik ve ortotik eğitimi, Brezilya- São Paulo Hastanesi'ndeki sadeleştirilmiş rehabilitasyon programları çalışması, Gujarat-Hindistan'da deprem mağdurlarına sunulan fiziksel yardım ve rehabilitasyon hizmetlerinin iyileştirilmesi, İsveç'te karar

alma süreçlerini desteklemek için kişisel ombudsmanlık çalışmaları ve toplum temelli rehabilitasyon yoluyla ilerleme işaretleri, Paraguay'da akıl sağlığı sistemi reformu ve insan hakları çalışmaları, Malezya'nın engellerden arındırılmış binaları çalışması, Hindistan'da herkes için erişilebilir bir çevre yaratmak konulu çalışmalar, Brezilya'da entegre toplu taşıma çalışmaları, Birleşik Devletler'de okuldan işe geçiş çalışmaları, Vietnam'da "kapsayıcılık mümkündür - fakat daha fazlası yapılabilir" konulu çalışma, Etiyopya'da öğretmenlerin eğitimi ile ilgili çalışmalar, Fiji'de engelli çocuklar için spor çalışmaları, Yeni Zelanda'da engelli insanlar için mesleki hizmetleri geliştirmek yönünde yapılan çalışmalar, Malezya'da işe geri dönmek konulu çalışmalar örnek olarak gösterilmiştir Dünya Sağlık Örgütü (2011).

1.2. Türkiye'de Engellilik ve Engellilerin Mevcut Durum Analizi

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, 2015 Binyıl Kalkınma Hedeflerinin merkezinde yer alan çok daha iyi, uzun ömürlü kalkınma beklentilerini ve daha da fazlasını gerçekleştirmek için engellilerin kaliteli eğitim almalarını, saygın işler bulmalarını ve seslerinin duyulmasını sağlayarak engellerle yaşayan insanları güçlendirmemiz ve engellileri topluluklarına katılmaktan alıkoyan bariyerleri ortadan kaldırmamız gerekmektedir (Dünya Sağlık Örgütü 2011). Bu gerekçe ile yapılmış olan bu araştırma Genelde Türkiye, özelde ise Kars İli için büyük bir önem taşımaktadır.

Tanım olarak "engelli" kavramı, sakat ve özürlü kelimeleri yerine kullanılsa da bu kavramlar farklı anlamlara gelmektedir. Özürlü terimi "özürlülüğü" odak noktasına koymayı gerektiren, yani özürlülük olgusunu nesnelleştiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna karşın engellilik, hemen olmasa da zamanla bu zorunluluktan kurtulabilmeyi, düşüncelerimizde yumuşama ve esneklik sağlamayı başarabilecek bir terim olarak görünmektedir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kabul ettiği Sakat Kişilerin Hakları Bildirgesi'nde engelli tanımı şöyle yapılmaktadır; "Normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar". 5378 Sayılı Özürsüzler (Engelliler) Kanununda ise engelli birey; Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde

kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi olarak tanımlanmaktadır. Özürlülük kavramına Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler ve ILO tarafından farklı bakış açılarından yaklaşılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü, özürlülük kavramı hakkında aşağıdaki gibi hastalık sonuçlarına dayanan, sağlık yönüne ağırlık veren bir tanımlama ve sınıflama yapmıştır:

- Noksanlık (Impairment): “Sağlık bakımından “noksanlık” psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade eder.”
- Özürlülük (Disability): “Sağlık alanında „sakatlık” bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması durumunu ifade eder.”
- Maluliyet (Handicap): “Sağlık alanında “maluliyet” bir noksanlık veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlandıran dezavantajlı bir durumu ifade eder” (Dünya Engelliler Vakfı 2010).

Türkiye’de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile TÜİK’in işbirliğiyle 2010 yılında gerçekleştirilmiş olan “Özürlülerin Sorun Ve Beklentisi Araştırması” kapsamında engel kavramı yerine Özur kavramının kullanılması tercih edilmiş ve çeşitli alt özur guruplarının tanımlaması yapılmıştır. Bu kapsamda yapılmış olan tanımlara aşağıda yer verilmiştir.

Özürlü (Engelli): Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal, sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, normal yaşamın gereklerine uyamayan kişilerdir.

Görme Engelli: Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olan kişilerdir. Görme kaybı ile birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü (tavuk karası) olanlar da bu gruba girmektedir.

İşitme Engelli: Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişilerdir. işitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.

Dil ve Konuşma Engelli: Herhangi bir nedenle konuşamayan veya konuşmanın hızında, akıcılığında, ifadesinde, sesinde bozukluk olan kişilerdir. İştittiği halde

konuşsamayanlar, gırtlacı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudakdamak- çene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir.

Ortopedik Engelli: Kas ve iskelet sisteminde yetersizlik, eksiklik ve fonksiyon kaybı olan kişilerdir. Kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında kısalık, eksiklik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğu, kemik hastalığı olanlar, felçliler, serebral palsy, spastikler ve spina bifida olanlar bu gruba girmektedir.

Zihinsel Engelli: Çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişilerdir. Zekâ geriliği olanlar (mental retardasyon), Down Sendromu, Fenilketonüri (zekâ geriliğine yol açmışsa) bu gruba girmektedir.

Ruhsal ve Duygusal Engelli: Duygu, düşünce ve davranışlardaki normalden farklı örüntüler nedeni ile günlük yaşam aktivitelerine tamamlamada, kişiler arası ilişkilerini devam ettirmede güçlük yaşayan kişilerdir. Depresyon, şizofreni gibi hastalıklar bu gruba girmektedir.

Süreğen Hastalık: Kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır (kan hastalıkları, kalp-damar hastalıkları, solunum sistemi hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, idrar yolları ve üreme yolları hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları, kanserler, endokrin ve metabolik hastalıkları, sinir sistemi hastalıkları, HIV)

Çoklu engellilik: Birden fazla özür türüne sahip olan kişilerin oluşturduğu çoklu gruptur.

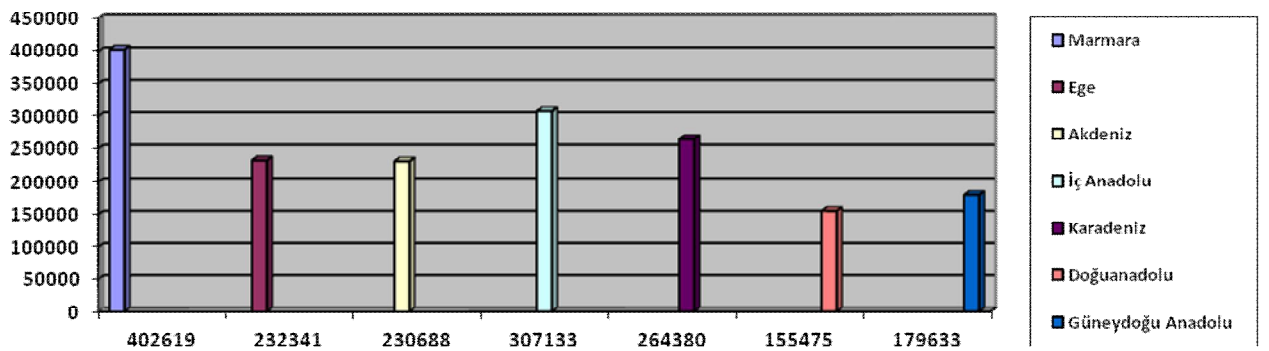
Çağdaş ve insan hakları bakımından gelişmiş toplumlarda nüfusun önemli bir kesimini oluşturan engelli (özürlü) bireylerin desteklenmesi gelişmişlik göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu açıdan, Karatas ve Gökçearsan'a (2010) göre engellilerin toplumsal engellerden kaynaklanan uyum sorunlarının en aza indirilmesi göz ardı edilmemeli ve bu konuda bireyi destekleyici çalışmalara öncelik verilmelidir.

Engellilerin Türkiye'deki mevcut durumlarının irdelenmesi amacıyla yapılmış olan pek çok araştırma ve yayın bulunmaktadır. Bu çalışmalar bu bölümüde mevcut genel durum hakkında fikir vermesi bakımından istatistiksel çalışmalar özetlenerek verilecektir. Bu nedenle önce Türkiye genel nüfusu hakkında kısa bir bilgi sunulması gerekmektedir. Bu açıdan Türkiye genel hatlarıyla incelendiğinde güncel rakamlara

göre, Türkiye nüfusunun 2012 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre 31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 75.627.384 kişi olduğu resmi kaynaklarca açıklanmıştır. Bu durum incelendiğinde TÜİK verilerine göre Türkiye nüfusunun 2012 yılında, bir önceki yıla göre 903.115 kişi artmış olduğu ifade edilmektedir. Kadın erkek nüfus oranı incelendiğinde ise erkek nüfusun %50,2 (37 956 168 kişi), kadın nüfusun ise %49,8 (37.671.216 kişi) olduğu saptanmıştır. Yine TÜİK 2013 verilerine göre Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızının, 2012 yılında %12 olarak gerçekleştiği ifade edilmektedir. 2011 yılında %13,5 olan yıllık nüfus artış hızının ise 2012 yılında %12'ye düştüğü, il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının % 77,3 olduğu, il ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranının ise 2011 yılında %76,8 iken 2012 yılında %77,3'e yükseldiği bildirilmektedir (TÜİK Bülteni,Sayı13425, 28.01.2013)

Türkiye genel nüfusunun ana hatları özetlendikten sonra bu genel nüfus içerisinde Başbakanlık Özürölüler İdaresi Başkanlığı'nın, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü ile müşterek olarak 2002 Aralık ayında yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre engelli olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranının %12.29 olduğu bildirilmiştir. Buna göre ülkemizde 8.431.937 (%12.29) kişi özürölü olarak yaşamlarını sürdürmektedir. Bu oranın %7.092'u erkeklerden, %5.022'si de kadınlardan oluşmaktadır (DİE ve Başbakanlık Özürölüler İdaresi Başk. 2002). Bu rakamlar incelendiğinde nüfusun önemli bir bölümü engelli kişilerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu veriler engelli nüfusunun genel nüfus içersinde önemli bir oranı olduğunu göstermekle birlikte bazı gerçekleri ortaya koymaktadır. Türkiye'de Engelli nüfusun yaşadıkları coğrafi bölgelere göre dağılımı incelenecek olursa karşımıza Grafik 1'de görölün dağılım çıkmaktadır.

Grafik 1. Coğrafi Bölgelere Göre Engelli Dağılımı

Grafik 1 Öztürk M, (2012)'den alınmıştır.

Grafik 1 incelendiğinde, ülkemizde engellilerin en yoğun yaşadığı bölgenin Marmara Bölgesi olduğu, en az yaşadığı bölgenin de Ege Bölgesi olduğu tespit edilmiştir. Kars ilinin içinde yer aldığı Doğu Anadolu Bölgesinin yaşayan genel nüfusa oranlandığında engelli bireylerin oranının azımsanmayacak düzeyde olduğu görülür. TÜİK (2010), Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırmasında, Türkiye’de Kayıtlı olan engelli bireylerin özürlü ortaya çıkış zamanı, özürlü nedeni ve özürlü türüne göre dağılımı ve var olan durum sayısal verilerle betimlenmeye çalışılmıştır. Tablo 1’de, Özürlü ortaya çıkış zamanı incelendiğinde aslında dikkate değer bir durumla karşılaşmaktayız. Engelli olmadan dünyaya gelmiş olan bireylerin ne yazık ki, zaman içerisinde engelli konumuna geçtikleri görülmektedir. Bu bakımdan Tablo 1 önem arz etmektedir.

Tablo 1. Kayıtlı olan engelli bireylerin özürlü ortaya çıkış zamanı, özürlü nedeni ve özürlü türüne göre dağılımı, 2010

	Toplam (%)	Görme engelli	İşitme engelli	Dil ve konuşma engelli	Ortopedik engelli	Zihinsel engelli	Ruhsal ve duygusal engelli	Süreğen hastalık	Çoklu Engellilik
Toplam	100,0	8,4	5,9	0,2	8,8	29,2	3,9	25,6	18,0
Özürlü ortaya çıkış zamanı									
Doğum öncesi (gebelikte)	14,7	19,5	26,9	17,6	14,4	21,2	5,0	5,6	13,3
Doğum sırasında	10,6	7,5	13,9	8,9	12,3	16,3	2,7	3,6	12,3
1 yaş altı	18,0	12,7	22,0	19,2	14,1	27,1	10,6	9,9	19,4
1 yaş ve üstü	54,5	58,7	34,9	51,7	57,5	32,8	78,9	78,4	53,5
Bilinmiyor	3,1	2,6	4,4	3,2	2,3	3,7	3,2	2,9	2,6
Özürlü nedeni									
Kaza	9,6	21,7	4,6	2,3	30,8	3,4	6,4	6,9	9,9
Hastalık	56,8	41,7	46,2	32,4	40,8	46,4	55,3	77,5	63,1
Genetik veya kalıtsal bozukluk	15,9	22,3	27,5	22,2	11,3	20,7	10,9	9,5	13,5
Gebelikte/doğum sırasında yaşanan problemler	3,0	1,0	1,3	2,9	3,3	4,8	0,7	1,5	3,7
Bilinmiyor	13,9	13,1	18,5	33,7	11,4	23,2	19,6	5,2	9,9
Diğer	2,7	2,0	2,9	7,5	4,2	2,7	9,0	1,7	2,0

Kaynak: TÜİK, Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010

Özr n ortaya çıkış nedenleri incelendiğinde, doğumdan sonra herhangi bir nedene bağlı olarak özrün ortaya çıkma oranının % 54.5 olduğu görülmektedir. Bu oranın yüksek olması dikkat çekici ve incelemeye değer bir durum olarak ifade edilebilir.

Tablo 2  z r türlerine göre özrün ortaya çıkış zamanı

Yaş grubu	Toplam	Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel engelli nüfus	Süreğen engele sahip olan nüfus
0-29	5,4	2,0	3,4
30-49	14,8	2,6	12,2
50-69	32,3	4,2	28,1
70+	44,0	7,9	36,1

Kaynak. Kuleli (2012)

Türkiye’de özür türlerine göre özrün ortaya çıkış zamanı incelendiğinde yoğunlaşmanın 50-69 yaşlar arasında olduğu gözlenir. Buradan yaşam süreci bireylerin sağlıklı iken olumsuz koşulları nedeniyle engelli konumuna geldikleri yargısına varılabilir. Kuleli (2012)’ ye göre sonradan ortaya çıkan engellilik türlerinin çeşitli nedenleri olmakla birlikte, bunların bir kısmı yaşlanmanın doğal sonucu olarak fiziksel ve algısal becerilerdeki yeti kaybı ve süreğen (kronik) hastalıklardan ileri gelmekte, bu nedenle en yüksek engellilik oranları ileri yaş gruplarında gözlemlenmektedir.

Birleşmiş Milletlerin rakamlarına göre ise dünyada 500 milyon kadar engelli insan bulunmaktadır. Dünya Sağlık  rg t  tarafından, dünya nüfusunun yaklaşık dörtte birinin hayatlarında bir çeşit engelle doğrudan ya da dolaylı olarak karşı karşıya olduğu belirtilmektedir. Dünyadaki engellilerin yüzde 80’i düşük gelirli ülkelerde yaşamaktadır ve temel hizmetlere ulaşamamaktadır. Bu verilere göre günlük yaşantımızda cadde ve sokaklarda çok sayıda engelli kişi ile karşılaşmamamızın nedeni engelli kişilerin mevcut olmaması değil, bu kişilerin dış mek n kullanımlarından yardım almadan faydalanabilmelerinin olanaksız olmasıdır. H lbuki engelliler de herkes kadar toplumun yararlandığı tüm olanaklardan bağımsızca yararlanma hakkına sahiptir. Bunun gerçekleşebilmesi ancak düzenlemeler yapılırken engelli kişilerin de gereksinimlerinin göz önünde bulundurulmasıyla mümkündür. (Dünya Engelliler Vakfı 2010). Engelli bireylerin sosyal hayata katılımının sağlanması son yıllarda önem kazanan bir olgudur. Bu

olguya pek çok perspektiften bakmak olasıdır; ancak en uygun bakış açısı insan hakları ve 'eşitlik' kavramı üzerinden olmalıdır. Yalnızca engelsiz bireyler gözetilerek tasarlanmış yaşam alanlarının, engelli bireyleri sosyal hayat ve alanlardan soyutlayacağı ve toplumun kayda değer bir kesimini oluşturan engelliler için eşitsiz bir dünya yaratacağı ortadadır. Bu nedenle engellilerin, eşit olanaklara sahip ve sosyal alanların tümüne özgürce erişebilir kılınması en temel insan hakları arasında değerlendirilmelidir (Kuleli, 2012).

Dünya Engelliler Vakfı tarafından 2010 yılında İstanbul'da sunulmuş olan Engelsiz Şehir Planlama Bilgilendirme başlıklı bir raporda genel olarak engellilerin karşılaştıkları sorunlara yer verilmiş ve engellilerin karşılaştıkları sorunların başında yoksulluk, eğitim, ulaşım, fiziksel çevre, konut ve iyileştirme gibi konuların geldiği ifade edilmiştir. Bu rapora göre, yapılan araştırmalar, dünyanın her yerinde engellilerin çok büyük çoğunluğunun toplumun yoksul kesimlerinden geldiğini ve yoksulluk içinde yaşadıklarını göstermektedir. Eğitimdeki eksiklik yoksulluğa endeksli olarak ortaya çıkmaktadır ve engelli ailelerinin maddi sıkıntılarından dolayı engelli çocuklarını okula göndermeleri güçleşmektedir. Bu sorunların haricinde en önemli sorunun ise ailelerin ve çevredeki insanların engellilere bakış açısından kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Raporda, engellilerin karşılaştıkları diğer sorunlar ise şu şekilde sıralanmaktadır:

Rehabilitasyon: Rehabilitasyon ve araç-gereç gereksiniminin yeterince karşılanamaması engellilerin toplumla bütünleştirilmesinin önündeki en büyük engellerden birisidir.

Engellinin Aile Yaşamı / Özel Yaşamı: Fiziksel işlevlerindeki bozulma ya da bazı eksiklikler nedeniyle engellinin hareket yeteneği sınırlanınca, bu, onun özel yaşamına da bazı kısıtlamalar getirmektedir.

İstihdam Sorunu: Her insanın yapabileceği bir iş vardır ve engelliler de fiziksel ve ruhsal işlevlerinde bir bozulma ya da eksiklik olsa bile, onların bu niteliklerini dikkate alan uygun bir eğitim ve rehabilitasyondan geçirildikleri zaman çalışabilirler, üretime katılabilirler. Çalışmanın, kültürün önemli bir parçası sayıldığı toplumlarda, herkes gibi engelliler de çalışmaya/üretmeye isteklidirler.

Ulaşım, Fiziksel Çevre ve Konut: Engellilerin içinde yaşadıkları fiziksel çevre, sahip oldukları fiziksel işlev bozuklukları/yetersizlikleri ve bunun yol açtığı sınırlamalar yüzünden büyük önem taşımaktadır. Toplumu tasarlarken, bir toplum modeli ortaya koyarken, içinde yaşanan fiziksel çevreyi de o toplumun içinde yaşayan herkesi düşünerek tasarlamak gerekir.

Engellilerin karşılaştıkları sorunları çoğaltmak mümkündür. Detaylı olarak inceleyeceğimiz konu ise “kentsel alanda engellilerin karşılaştıkları sorunlardır. Ülkelerin sağlık, eğitim ve ekonomik kalkınma göstergelerinde, engelli nüfusun yaşam düzeyi ile engelli nüfusa sunulan hizmetin kalitesi önemli bir yer tutmaktadır. Son yıllarda, engellilerle ilgili politikalar uluslararası düzeyde gelişme göstermiştir. Bu politikaların izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla engellilerle ilgili istatistiklerin toplanmasına büyük önem verilmiştir. Ülkemizin de içinde yer aldığı birçok ülke, engellilere ilişkin istatistiki bilgilere sahip olmadıkları için Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) tahminlerini kullanmaktadır.

Öztürk’e (2012) göre günümüz Türkiye’inde engelli profilini incelediğimizde, engellilerin toplumla bütünleşmesi yönünde yoğun sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Adlandırmadan başlayarak, yaşamın pek çok alanına yayılan sorunlar, her geçen gün artmaktadır. Bu durum engelli bireylerin, toplumla işlevsel bir bütünlük içinde yaşamalarını da güçleştirmektedir. Toplumun engelliği anlamaması, paylaştıkları hayatın içinde onları fark etmemesi, engellinin de ön yargılı bir tutumla “nasıl olsa önemsenmiyorum” deyip, kendini topluma takdim etmekten kaçınması, iletişim adına çok ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Sürekli sorunlarla boğuşan, anlamlı çözümler üretemeyen engelli bireyler, kendilerini mutsuz hissediyorlar. Engellilik sadece bu sorunu yaşayan kişiyi değil, ailesini ve yakın çevresini; ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak da etkileyen bir sorundur.

Türkiye’de engelliler konusunda istatistiksel araştırmaların son yıllarda daha sistemli bir biçimde yapıldığı görülmektedir. İlgili kurum ve kuruluşların engellilere vermiş olduğu önemin artmasıyla daha sağlıklı veriler elde edilmeye başlanmıştır. 2010 yılı rakamlarına göre engellilerin Türkiye genelindeki dağılımı cinsiyet yerleşim yeri, özür oranı, yaş gurubu ve eğitim durumuna göre dağılımı Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3 Kayıtlı olan engelli bireylerin cinsiyet, yerleşim yeri, özür oranı, yaş grubu ve eğitim durumuna göre dağılımı, 2010

	Toplam	Görme engelli	İşitme engelli	Dil ve konuşma engelli	Ortopedik engelli	Zihinsel engelli	Ruhsal ve duygusal engelli	Süreğ en hast.	Çoklu Engellilik
Toplam (%)	100,0	8,4	5,9	0,2	8,8	29,2	3,9	25,6	18,0
Cinsiyet									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Erkek	58,6	67,0	57,5	67,0	56,2	61,1	67,9	56,2	53,5
Kadın	41,4	33,0	42,5	33,0	43,8	38,9	32,1	43,8	46,5
Yerleşim yeri									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kent	62,4	59,2	67,1	70,6	59,8	61,1	61,0	64,6	62,8
Kır	37,6	40,8	32,9	29,4	40,2	38,9	39,0	35,4	37,2
Özür oranı									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
%20 - %39	15,2	28,3	16,6	52,3	33,8	6,7	12,3	17,1	10,8
%40 - %69	42,4	28,1	78,8	37,1	49,4	43,3	25,8	40,0	39,5
%70 ve üstü	42,4	43,6	4,6	10,5	16,9	50,0	61,9	43,0	49,7
Yaş grubu									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 6	4,9	1,4	9,6	25,1	3,7	7,4	2,0	3,6	3,7
7 - 14	16,2	5,1	17,4	37,1	5,1	36,1	10,5	4,6	11,5
15 - 24	17,2	16,1	20,9	14,9	13,1	27,5	9,3	9,2	14,9
25 - 44	27,7	36,2	32,4	11,7	39,2	23,3	49,5	23,6	25,0
45 - 64	18,9	25,5	12,0	7,5	22,1	4,9	22,1	33,1	18,4
65 +	15,2	15,8	7,7	3,7	16,7	0,8	6,6	25,9	26,4
Eğitim durumu [6 ve daha yukarı yaştakiler]									
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Okur-yazar değil	41,6	32,1	31,6	33,6	26,4	57,5	24,0	32,2	48,5
Okur-yazar olup bir okul bitirmeyen	18,2	11,8	23,0	38,6	10,9	28,9	12,7	12,8	15,3
İlkokul	22,3	29,0	17,9	10,7	32,9	4,6	33,0	34,9	22,9
İlköğretim/ortaokul ve dengi	10,3	12,5	16,4	11,0	13,4	8,2	15,2	10,2	8,0
Lise ve daha üstü	7,7	14,6	11,1	6,1	16,4	0,7	15,1	9,9	5,3

Kaynak: TÜİK, Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yapılmış olan istatistiklere ilişkin en güncel verilere yine TÜİK'ten ulaşılabilir. Bu anlamda yapılmış olan en güncel çalışmalara göre; Ekim 2011 verilerine göre Türkiye genelinde görme; duyma; konuşma (konuşma bozukluğu, tutukluk, kekemelik gibi nedenlerden dolayı); yürüme, merdiven çıkma veya inme; bir şey taşıma veya tutma ve yaşlılarına göre öğrenme, basit dört işlem yapma, hatırlama veya dikkatini toplama fonksiyonlarından en az birinde çok zorlandığını veya hiç yapamadığını beyan eden kişi sayısı toplam 4 882 841 olarak bildirilmiştir (TÜİK 2011)

Görmede zorluk yaşadığını (gözlük veya lens kullandıkları halde zorluk çekenler dâhil) beyan edenlerin oranı %1,4'tür. Duymada zorluk çeken (işitme cihazı / implant kullandıkları halde zorluk çekenler dâhil) nüfusun oranı ise %1,1'dir. 3 ve üzeri yaştaki kişilerin %0,7'si konuşma zorluğu; %3,3'ü yürüme, merdiven çıkma ve inmede; %2'si yaşlılarına göre öğrenmede, basit dört işlem yapmada, hatırlama veya dikkatini toplamada, %4,1'i ise bir şeyler taşıma veya tutmada zorluk çektiklerini beyan etmişlerdir. Duymada zorluk çektiğini belirtenlerin oranının en yüksek olduğu il Tunceli (%2,7) en düşük olduğu il ise Muş (%0,5)'tur. Konuşma zorluğu çektiğini belirten 3 ve üzeri yaştaki kişilerin oranının en yüksek olduğu il Tunceli (%1,8), en düşük olduğu il ise Ankara (%0,5)'dir. Yürüme, merdiven çıkma ve inmede zorluk çektiğini belirtenlerin oranının en yüksek olduğu il Tunceli (%6,2), en düşük olduğu il ise Muş (%2)'tur. Yaşlılarına göre öğrenmede, basit dört işlem yapmada, hatırlama ve dikkatini toplamada zorluk yaşadığını belirtenlerin oranının en yüksek olduğu il Giresun (%5,5), en düşük olduğu il ise Kocaeli (%1,1)'dir. Bir şeyler taşıma veya tutmada zorlandığını beyan edenlerin oranının en yüksek olduğu il Giresun (%9), en düşük olduğu il ise Muş (%2,5)'tur (TÜİK 2011).

Engellilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için öncelikli olarak mevcut yaşam koşullarının bilinmesine gerek vardır. Bu amaçla Kayıtlı olan engelli bireylerin yaşadıkları yerdeki fiziksel çevre düzenlemelerinin, engelli bireyin kullanımına uygun olup olmadığı hakkındaki düşüncelerinin özür türüne göre dağılımını belirlemek üzere TÜİK, Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması kapsamında, Kayıtlı olan engelli bireylerin yaşadıkları yerdeki fiziksel çevre düzenlemelerinin, engelli bireyin kullanımına uygun olup olmadığı hakkındaki düşüncelerinin tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. 2010 yılında yapılmış olan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4 Kayıtlı olan engelli bireylerin yaşadıkları yerdeki fiziksel çevre düzenlemelerinin, engelli bireyin kullanımına uygun olup olmadığı hakkındaki düşüncelerinin özür türüne göre dağılımı.

Fiziksel çevre düzenlemeleri	Toplam	Görme engelli	İşitme engelli	Dil ve konuşma engelli	Ortopedi k engelli	Zihinsel engelli	Ruhsal ve duygusal engelli	Sürekli hastalık	Çoklu Engellilik
Oturduğu bina (katlara ulaşma, bina içinde hareketlilik)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	28,8	27,2	34,1	41,6	25,4	31,3	33,5	26,5	27,6
Hayır, uygun değil	66,3	69,2	59,5	51,7	70,8	62,6	59,1	69,5	68,3
Fikri Yok	4,9	3,7	6,4	6,7	3,8	6,1	7,4	4,0	4,1
Kaldırım, yaya yolu ve yaya geçiti	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	23,4	19,2	31,3	37,9	19,3	26,5	28,6	21,5	20,9
Hayır, uygun değil	66,9	71,3	59,8	54,1	71,9	62,5	59,1	69,8	69,7
Fikri Yok	9,8	9,6	9,0	8,0	8,8	11,0	12,3	8,7	9,5
Kamu binaları	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	21,9	19,7	27,5	30,1	20,2	22,0	24,3	22,1	20,6
Hayır, uygun değil	58,4	62,8	54,1	48,1	63,8	53,5	56,2	60,9	60,0
Fikri Yok	19,8	17,5	18,4	21,8	16,1	24,5	19,5	17,1	19,5
Postane ve bankalar vb.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	19,7	18,7	25,5	29,2	19,8	19,8	22,6	19,7	17,3
Hayır, uygun değil	55,4	60,8	52,1	44,9	60,6	49,9	54,2	58,5	56,6
Fikri Yok	24,9	20,5	22,5	25,9	19,7	30,3	23,2	21,8	26,1
Dükkan, market, mağaza ve lokantalar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	21,0	18,5	27,8	33,4	19,6	22,6	23,3	20,5	18,1
Hayır, uygun değil	59,5	64,3	54,3	49,5	63,7	55,5	56,8	61,9	61,0
Fikri Yok	19,5	17,2	18,0	17,2	16,7	21,9	19,9	17,6	20,9
Spor tesisleri	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	9,7	9,6	15,6	20,9	8,0	11,5	11,7	8,6	6,4
Hayır, uygun değil	38,4	37,6	36,5	34,2	41,5	38,1	40,6	39,1	37,0
Fikri Yok	51,9	52,7	47,9	45,0	50,5	50,4	47,7	52,3	56,6
Sinema, tiyatro vb. yerler	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	8,2	7,8	12,5	20,2	7,7	9,8	10,0	7,5	5,3
Hayır, uygun değil	33,4	33,6	33,4	31,4	36,4	32,3	32,6	34,8	31,7
Fikri Yok	58,4	58,7	54,1	48,4	55,9	57,9	57,4	57,7	63,0
Park ve yeşil alanlar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	22,3	19,4	29,1	36,4	22,2	24,7	23,8	20,4	20,0
Hayır, uygun değil	43,3	46,2	40,0	38,5	48,2	40,7	43,4	45,2	42,4
Fikri Yok	34,4	34,3	30,9	25,2	29,7	34,7	32,8	34,4	37,6
Tatil yerleri ve oteller	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Evet, uygun	7,3	7,0	13,2	16,7	6,2	8,0	8,1	7,6	4,5
Hayır, uygun değil	28,1	28,4	25,5	27,0	30,6	26,9	29,8	29,6	26,9
Fikri Yok	64,6	64,7	61,4	56,3	63,1	65,1	62,1	62,8	68,7

Kaynak: TÜİK, Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010

Not. Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Tablodan anlaşıldığı üzere engelli bireylerin büyük oranda sosyal yaşam alanlarına ulaşımında ve kullanımda sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Engellilerin bu alanlarda yaşamlarını rahat bir biçimde devam ettirebilmeleri ve sosyal yaşamın bir parçası olmaları için gerekli düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir.

Engelliler İdaresi Başkanlığı ile yapılan protokol kapsamında; Ulusal Engelliler Veri Tabanında kayıtlı olan engelli bireylere yönelik olarak, “**Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması,**” ülke genelinde ilk kez **2010 yılında** Başbakanlık Engelliler İdaresi Başkanlığınca yürütülmüş ve sonuçları 2011 yılında yine aynı kurumun çıkarmakta olduğu Bültenin 71. sayısı özetlenerek yayınlanmıştır. Bu araştırma ile, engelli bireylerin günlük yaşam içindeki sorun ve beklentileri tespit edilerek, bu alandaki politikaların etkin bir biçimde oluşturulabilmesi hedeflenmiştir. Araştırmada, Engelliler İdaresi Başkanlığı tarafından oluşturulan **Ulusal Engelliler Veri Tabanı** çerçeve olarak kullanılmış, çalışmanın alan uygulaması ise Haziran 2010 tarihinde gerçekleştirilmiştir Söz konusu bu çalışmanın önemli görülen sonuçları şu şekilde özetlenebilir; Bu alışıma göre; Kayıtlı olan engelli bireylerin % 56,8’inin ömrünün, hastalık sonucu ortaya çıktığı, ömrünün ortaya çıkma nedenlerinin, ikinci sırada %15,9 ile genetik veya kalıtsal bozukluktan, % 9,6 ile kazalardan ve % 3 ile gebelikte/doğum sırasında yaşanan problemlerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kent yaşamıyla ilgili olarak engellilerin, % 66,9’u kaldırımların, yaya yollarının ve yaya geçitlerinin engelli bireyin kullanımına uygun olmadığını, yaşadıkları yerdeki fiziksel çevre düzenlemeleri ile ilgili olarak ise % 66,3’ü oturdukları binanın, % 59,5’i dükkan, market, mağaza ve lokantaların, % 58,4’ü kamu binalarının, % 55,4’ü postane ve banka benzeri yerlerin engelli bireyin kullanımına uygun olmadığını belirttikleri görülmüştür.

Sosyal yardımlar konusunda ise engellilerin % 38,4’ünün sosyal yardımlardan düzenli olarak yararlandığı, bunların% 27’si engelli aylığından, % 11,2’si ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün ayni ve nakdi yardımlarından oluştuğu ortaya konulmuştur. Kayıtlı olan engelli bireylerin % 85,7’si ise sosyal yardım ve desteklerin artırılmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Çalışma koşulları bakımından ise engelli bireylerin % 55,7’si ağır fiziksel iş ve güç gerektirmeyen işlerde çalışmayı istedikleri, çalışma koşulları bakımından, % 33,3’ünün sağlık problemleri nedeniyle çalışma zamanı içinde daha fazla kısa molalar

kullanmayı, % 27,6'sı ise yarı zamanlı işte çalışmayı istedikleri sonucu elde edilmiştir. Sağlık hizmetleri bakımından engelli bireylerin % 77'si sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, % 40,4'ü bakım hizmetlerinin iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması, % 28,7'si iş bulma olanaklarının arttırılması, % 25,6'sı eğitim olanaklarının arttırılması, % 17,7'si fiziksel çevre ve ulaşım imkanları konusunda düzenlemelerin yapılması yönünde kamu kurum ve kuruluşlarından beklentileri olduğunu belirtmişlerdir (Başbakanlık Engelliler İdaresi Başkanlığı Büteni sayı 71 Nisan 2011).

Yukarıda özetlenmiş olan çalışma engelliler için yapılacak çalışmalar için ve belirlenecek politikalara ışık tutması bakımından önemli görünmektedir. Bu nedenle mevcut durum sayısal verilerle ortaya konmuş ve ardından engellilerin beklentileri özetlenmeye çalışılmıştır.

1. 3. Türkiye Çapında Engellilik ve Engelliler Alanında Faaliyet Gösteren Resmi ve Sivil Toplum Kuruluşlarının İsimleri ve Nitelikleri

Toplumsal ihtiyaçları karşılamak için devlet tarafından yerine getirilen mal ve hizmet üretimi kamu hizmeti olarak adlandırılır (Karahanoğulları, 2002: 45 vd akt.. Yazıcı ve Yemişçi, 2010). Sosyal hizmetler de bu bağlamda bir kamu hizmeti olarak hukuki düzenlemelerin çizdiği çerçeve içerisinde devlet, yerel yönetimler veya devletin denetim ve gözetimindeki özel ve gönüllü kişi ve kuruluşlarca yerine getirilir (Altan, Şişman, 2003: 37 akt. Yazıcı ve Yemişçi). Bir diğer ifadeyle engellilerin topluma kazandırılması için devletin denetim ve gözetimi altında gönüllü kuruluşların yanı sıra Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), Engelliler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Valilik Engelliler Birimi, Yerel Yönetimler ve Engelli Danışma Merkezleri gibi merkezi ve yerel yönetimler tarafından değişik sosyal hizmet çalışmaları yapılmaktadır (Seyyar, 2002:519; Tınar, 1996:122 akt. Yazıcı ve Yemişçi).

Türkiye Genelinde Engellilik ve Engelliler Alanında Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşlarının İsimleri ve Nitelikleri genel hatlarıyla aşağıda sunulmuştur. Bu bölümde yer alan bilgiler Yazıcı ve Yemişçi, 2010'dan özetlenerek alınmıştır.

1.2.1. Engelliler İle ilgili Faaliyet Gösteren Resmi Kurum ve Kuruluşları

1. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

SHÇEK, korunmaya muhtaç çocuk, genç ve yaşlıların yanında normal yaşamın gereklerine uyma zorluğu çeken engellilerin saptanması, korunması, bakım ve rehabilitasyonu ve toplum içinde bağımsız olarak yaşamasını sağlayıcı hizmetleri planlar. Bu hizmetten yararlanamayacak durumda olan engellilere sürekli bakım sağlayacak hizmetleri yürütür. SHÇEK, bu konuda ailelerin veya kamuoyunun bilgilendirilmesi ve duyarlılığının arttırılmasına yönelik koruyucu ve önleyici çalışmaların yanı sıra, rehabilitasyonu güçlü ve etkin hale getirmeyi ve engellilerin normal yaşama ve ekonomik gelişmeye tam olarak katılımlarını hedefleyen hizmetlere ağırlık vermektedir. Bu amaçla sosyal hizmet profesyonelleri hastanelerde, rehabilitasyon ve ana-çocuk sağlığı merkezlerinde, özel eğitim, mesleki rehabilitasyon ve engelli danışma merkezlerinde, özel eğitim okulları vb. yerlerde faaliyet göstermektedirler.

2. Özürlüler İdaresi Başkanlığı

Dünyadaki paradigma değişimi ülkemizde de engellilere yönelik yaklaşımları değiştirmektedir. Ülkemizde engelli kişilere yönelik yasal çalışmalar ve uygulamalarda BM Standart Kuralları “Dünya Eylem Programı” ve “Engelli Kişilerin Hakları Sözleşmesi” gibi önemli uluslararası belgeler referans olarak alınmaktadır. Bu amaca uygun olarak 1981 yılında engelli konusundaki çalışmaları koordine etmek amacıyla Çalışma Bakanlığı bünyesinde “Sakatları Koruma Milli Koordinasyon Kurulu” kurulmuştur. 1997 yılında ise, engelli kişilere yönelik politikaları belirlemek ve koordinasyon sağlamak amacıyla, “Sakatları Koruma Milli Koordinasyon Kurulu” yerine faaliyette bulunmak üzere Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA) kurulmuştur. Başkanlığın amacı özürlülerin problemlerini tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak, onlara yönelik hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Başkanlık, bu amaca ulaşmak üzere ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlayarak, özürlüler ile ilgili ulusal politikanın oluşmasına yardımcı olmaktadır.

3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak üzere devletin aldığı önlemlerden

birisi de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın (SYDV)¹⁰ kurulmasıdır. Vakıflar, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 1. maddesine göre, sosyal adaleti artırıcı tedbirler olarak gelir dağılımının adaletli olarak dağıtımını sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmek amacıyla kurulmuştur. SYDV, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyette bulunmaktadır. Söz konusu vakıflar talepte bulunan yoksul vatandaşlara ayni ve nakdi yardımlar yapmaktadır. Engellilere de sunulan bu yardımların sağlık, ortez–protez, gıda, yakacak, burs ve kendi işini kurma gibi türleri vardır. Vakıflar, muhtaç durumda olanlara sosyal hizmet olanağı da sağlamaktadırlar. Bunlar; çocuk, yaşlı ve engellilere yemek verme, onları bakım evlerinde gözetime alma, mesleki kurslar açma gibi faaliyetlerdir. Sunulan olanakların bir diğer şekli ise, sosyal teşvik şeklindedir. Geçici olarak küçük bir yardım yapıldığında üretken duruma geçirilebilecek kişilere yönelik olarak el sanatları, seracılık, vb. konularda maddi ve teknik destek sunulmaktadır. Ayrıca eğitim ve öğretim için desteğe ihtiyacı olan kişilere de maddi olanaklar sağlanmaktadır

4. Valilik Engelliler Birimi

Özürlüler idaresinin taşra teşkilatlarının bulunmaması nedeniyle engellilerin karşılaştığı sorunların çözümü için illerde valilikler tarafından “Valilik Engelliler Merkezi” kurulmaktadır. Bu amaçla İzmir ilinde de diğer kurumlarla koordinasyonunu sağlamak, diğer kamu kurumları ve STK'lara engellilerle ilgili danışmanlık hizmeti vermek ve engellilerin sorunlarına yardımcı olmak amacıyla “İzmir Valiliği Engelliler Merkezi” kurulmuştur. Merkez, engellilerden sorumlu vali yardımcısının sorumluluğunda “Engelliler Merkezi Koordinatörü” tarafından yönetilmektedir. Engellilerin sorunlarının çözümü ve politikaların oluşturulmasına yönelik olarak iki ayda bir İzmir ilindeki engelli derneklerinin yöneticileriyle toplantı yapılmakta ve şehirdeki sorunlar belirlenerek sınıflandırılmaktadır. Merkez, yetkisi dahilinde olan sorunları çözmekte, diğerlerini ilgili mercilere iletmektedir. Merkez, engellilere yönelik sosyal politikaların oluşturulması ve engellilerin sorunlarının çözümü için çaba harcamakta, projeler gerçekleştirmektedir.

5. Yerel Yönetimler ve Engelli Danışma Merkezleri

Yerel yönetimler günümüzde sosyal sorunların yerinde çözülmesi açısından önem taşıyan bir sosyal politika aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel yönetimlerin

korunmaya muhtaç kişilere ilişkin birçok yükümlülüğü mevcuttur. Dezavantajlı grupların toplumla bütünleşememesi önemli bir sorun alanını oluşturmaktadır. Bu nedenle ilgili yasalar merkezi ve yerel yönetimlere sosyal hizmet ve yardımları sunma yetkisi vermiştir. İl Özel İdaresi, Belediyeler ve Büyükşehir Belediyesi Kanunları'nda engellilerin durumuna uygun yöntemlerin uygulanması istenmektedir. 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 14 ve 38'inci maddeleri ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6'ıncı maddesine göre belediye başkanları engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler için merkezler kurmakla görevli kılınmıştır.

1.3.2. Engelliler İle ilgili Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşları

STK'lar kişilerin toplumsal farklılaşma temeline dayanarak, kamusal alanda ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere meydana getirdikleri bağımsız, gönüllü kuruluşlardır. Bu kuruluşlar bireylerin dileklerini yönetimlere duyurmada, kamuyu ve yönetimi etkilemede, karşılaştıkları güçlüklerle ve sorunlara çözüm üretmede etkili olabilecek demokratik unsurlardır. STK'lar, yerel-bölgesel ve ulusal alanda kar amacı gütmeyen insan hakları, eğitim, kültür, toplum kalkınması, çevre, iş, bilim ve insani yardım konularında ulusal ve hatta uluslararası alanda çalışabilmektedirler.

1. Vakıflar

Vakıflar kâr veya ticari kazanç amacı gütmeyen, isteğe bağlı, çoğunlukla hayır yapma amacıyla kurulan gönüllü kuruluşlardır. Çok değişik amaç ve farklı alanlarda kurulan vakıflar bazen bir sosyal güvenlik kurumunun görevini yerine getirerek sosyal güvencesi olmayanlara yardım etmektedir. Vakfın faaliyetleri arasında, engelli bireylere yönelik özel eğitim konusunda çalışmalar yapmak, engelliliğe ilişkin olarak yapılan araştırmalara projelere burs vermek bulunmaktadır.

2. Dernekler

Dernekler, belirli ilgi gruplarının, yasal sınırlama ve düzenlemelere uyarak grup amaçlarıyla sınırlı çalışmalar yapmak için kurdukları gönüllü örgütlenmelerdir. Türkiye'de halen faal dernek sayısı 84683'tür. Engellilerle ilgili olarak faaliyette bulunan dernek sayısında son yıllarda artış gözlenmektedir.

3. Federasyon ve Konfederasyonlar

Engellilerin ekonomik sosyal hak ve çıkarlarını savunmak için engelli dernekleri tarafından oluşturulan üst örgütler de bulunmaktadır. Derneklerin üst örgütleri

federasyonlar ve federasyonun üst örgütü ise konfederasyonlardır. Federasyonlar en az beş derneğin bir araya gelerek oluşturdukları bir üst örgütlenmedir. Federasyonlar derneklerce temsil edilen engelli gruplarının sosyal, ekonomik, kültürel, sportif, hukuki ve mesleki yönden topluma ve çalışma hayatına kazandırılması; ortak hak ve çıkarlarının korunması, hak ve özgürlüklerinin geliştirilmesi; laik, hukukun üstünlüğüne dayalı, sosyal adaleti gerçekleştiren, tüm yurttaşlarının refah ve barış içinde yaşamasına olanak sağlayan demokratik bir yönetim anlayışının savunulması ve üye dernekler arasında işbirliği ve eşgüdümün sağlanması amacıyla faaliyet göstermektedirler. Ülkemizde engellilere ilişkin beş federasyon faaliyettedir. Bunlar Türkiye Ortopedik Özürlüler Federasyonu, Türkiye İşitme Engelliler Milli Federasyonu, Zihinsel Özürlüler Federasyonu, Görme Engelliler Federasyonu, Spastik Çocuklar ve Erişkinler Dernekleri - Cerebral Palsy- Federasyonu'dur.

Bir başka üst örgütlenme çeşidi ise konfederasyondur. Konfederasyon en az üç federasyonun bir araya gelmesiyle tüzel kişilik kazanmaktadır. Türkiye Sakatlar Konfederasyonu (TSK) ülkemizdeki tek engelliler konfederasyonudur. Üye federasyonlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Aşağıda Kars İli'ne ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. Bu bölümdeki bilgiler oluşturulurken, aynı zamanda bu raporunda yazarı olan Özmen (2013) tarafından "Özellikle Kız Çocuklarının Okullaştırılması Projesi" kapsamında hazırlanmış olan rapordan yararlanılmıştır.

1.4. Kars'ta Engellilerin Durumuna Genel Bakış Ve Demografik Bilgiler

Kars ili Doğu Anadolu Bölgesinin en eski yerleşim yerlerinden biridir. Kars'ın M.Ö. 130270 Tarihleri arasında Kafkas Dağlarından gelerek bu bölgede yerleşen Türk boylarının "Karsak Oymağı" tarafından kurulmuş olduğu bildirilmektedir. Şehir olarak Kars, İpek Yolu üzerinde bulunması nedeniyle tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Coğrafi konumu itibarıyla deniz seviyesinden 1870 m yüksekte bulunan şehir geniş bir plato üzerine kurulmuştur. Karasal iklimin hüküm sürdüğü Kars'ta temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Kışların çok sert ve uzun olması nedeniyle tarım, sınırlı bir biçimde yürütülmektedir. Bu nedenle il sürekli bir göç olgusuyla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'nin özellikle büyük vilayetlerine Kars şehir merkezinden ve köylerinden yoğun bir göç devam etmektedir. Bu göç olgusuna

neden olan etmenler, yaşamın diğerk birçok alanda olduğu gibi, eğitim alanında da çözülmeyi bekleyen bir dizi problemin kaynağını oluşturmaktadır.

Bu çalışma Kars ilinde engelli vatandaşlarımızın karşılaştıkları sorunlar, engelli algısı ve bir engelli merkezine duyulan ihtiyacın araştırılması bakımından önemlidir. Elde edilmiş olan veriler, engellilerin kendileriyle ve onlarla doğrudan ve dolaylı olan kişilerle yüz yüze görüşölmek suretiyle toplanmıştır. Bu verilerin temel alınmasıyla, geliştirilecek olan politikaların, Kars ilinde engellilerin durumlarının iyileştirilmesi bakımından oluşturulacak politikalara katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

Çalışmanın daha verimli bir biçimde değerlendirilmesi için Kars iline ait önemli bazı demografik istatistiklerin incelenmesi faydalı olacaktır. Aşağıda ilgili veriler sunulmuştur.

1. 4.1. Kars İli Demografik Ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Göstergeleri

1. Kars İli, İl/ilçe Merkezi ve Belde/Köy Nüfusları

Aşağıdaki tabloda Kars İline ait nüfusun dağılımı verilmiştir. Bu veri TÜİK 2011 verilerinden alınmıştır. Tablo, İl merkezi ilçe merkezleri, belde ve köy nüfuslarını kadın erkek sayıları olarak bildirmektedir.

Tablo 5: Kars İli, il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusları – 2011

	İl/ilçe merkezi			Belde/Köy			Genel Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Kars									
Merkez	76.928	40.371	36.557	34.080	17.573	16.507	111.008	57.944	53.064
Akyaka	2.219	1.224	995	9.920	5.355	4.565	12.139	6.579	5.560
Arpaçay	2.549	1.370	1.179	17.283	8.713	8.570	19.832	10.083	9.749
Digor	2.719	1.464	1.255	23.393	12.026	11.367	26.112	13.490	12.622
Kağızman	17.597	8.874	8.723	31.301	15.861	15.440	48.898	24.735	24.163
Sarıkamış	19.691	11.366	8.325	31.259	16.176	15.083	50.950	27.542	23.408
Selim	4.925	2.470	2.455	19.656	10.093	9.563	24.581	12.563	12.018
Susuz	2.419	1.222	1.197	9.816	5.021	4.795	12.235	6.243	5.992
Toplam	129.047	68.361	60.686	176.708	90.818	85.890	305.755	159.179	146.576

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Adnks) Veri Tabanı

Tablo 5 incelendiğinde Kars il merkezi ve ilçelerinin köylerde dahil olmak üzere, genel toplam nüfusunun TÜİK 2011 istatistikleri ne göre, 305.755 olduğu görülmektedir. Bu nüfusun, 159.179'u erkeklerden, 146.176'sı kadınlardan oluşmaktadır. Nüfusun 129.047'u il ve ilçe merkezlerinde, 176.708'u ise belde ve köylerde yaşamaktadır. Tablo 1 incelendiğinde, ilde kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun kent merkezinde yaşayanlara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. İl genel nüfusunun (305.755) yaklaşık olarak 1/3'ü (111.008) il merkezinde ve merkeze bağlı belde/köylerde yaşamaktadır. Diğer bir deyişle nüfusun yaklaşık olarak 2/3'ü ise ilçe ve köylerde yaşamaktadır. Aynı şekilde kadın ve erkekler nüfusu bakımından durumun benzer olduğu görülmektedir.

2. Kars İli Nüfusunun Yaş Dağılımı

Kars ilinin nüfus yaş dağılımı TÜİK 2011 verilerine dayanılarak hazırlanmış olan Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6: Kars İli Nüfusunun Yaş Dağılımı

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
04	31.271	16.032	15.239
59	30.909	15.869	15.040
1014	32.928	16.886	16.042
1519	30.348	15.744	14.604
2024	30.929	18.093	12.836
2529	24.849	13.247	11.602
3034	24.103	12.512	11.591
3539	19.711	10.391	9.320
4044	13.995	7.721	6.274
4549	15.990	8.181	7.809
5054	11.504	5.964	5.540
5559	10.296	5.149	5.147
6064	8.613	4.068	4.545
6569	7.318	3.498	3.820
7074	5.035	2.252	2.783
7579	3.973	1.935	2.038
8084	2.642	1.072	1.570
8589	1.006	423	583
90+	335	142	193
Toplam	305.755	159.179	146.576

Kaynak: TÜİK 2011

Tablo 6'da Kars ili nüfusunun yaşa göre dağılımı görülmektedir. Kars nüfusunun yaş dağılımı incelendiğinde okul çağı nüfusunun yoğun olduğu, 3035 yaştan itibaren

nüfusta bir azalmanın meydana geldiği görülmektedir. Bunun nedeni çalışma yaşına gelmiş olan nüfusun ilden göç etmesi ya da çalışmak üzere büyük şehirlere gitmesidir. Hızlı bir biçimde çeşitli nedenlerden dolayı göç vermekte olan Kars ilinin eğitimli nüfusunun da göçle birlikte diğer şehirlere gitmiştir. Bu durum ildeki demografik yapıyla ilgili istatistikleri de etkilemektedir. İlden diğer şehirlere doğru devam etmekte olan göçün, parasal sermaye çıkışını hızlandırdığı ve ilin sosyo ekonomik gelişmişlik düzeyini alt sıralara çektiği görülmektedir. Göçün ilden parasal sermaye çıkışına neden olmakla birlikte aynı zamanda “hızlı bir beyin göçüne” de neden olduğu söylenebilir. İldeki geri kalmışlık eğitimli nüfusunda hızlı bir biçimde ili terk etmesine neden olmaktadır. Hem sermaye hem eğitimli ve yetişmiş insan gücü kaybının son yıllarda ilde hissedilir olmaya başladığı görülmektedir.

3. Kars İlinin Gelişmişlik Sıralaması

Bu başlık altında Kars ilinin 81 il içerisindeki gelişmişlik sırası verilmektedir. Bu sıranın belirlenmesinde ölçüt alınan değişkenler Tablonun altında açıklanmıştır.

Tablo 7: Kars İlinin İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (81 il arasında)

Bölgesi	İli	Sıralaması
TRA22	Kars	68

Kaynak: <http://www.dpt.gov.tr>.

Tablo 7 incelendiğinde DPT verilerine göre, İllerin sosyo ekonomik gelişmişlik sıralamasında Kars ilinin 81 il arasından 68. sırada yer aldığı görülmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı SEGE2011 çalışmasından alınmış olan bu verilerin elde edilmesinde; 8 alt kategori ve 61 değişken kullanılmıştır. Gelişmişlik sıralamasının belirlenmesinde, Nüfus Yoğunluğu, Yaşa Özel Doğurganlık Oranı(1549 yaş), Net Göç Hızı, Şehirleşme Oranı *Demografik Göstergeler* kategorisinde değerlendirilmiştir. Okuryazar Nüfus Oranı, Okuryazar Kadın Nüfusunun oranı, Genel Ortaöğretim Net Okullaşma Oranı, İlin YGS Ortalama Başarı Puan sıralaması değişkenleri *Eğitim Göstergeleri* kategorisinde incelenmiştir. Yüz Bin Kişiye Düşen Hastane Yatak Sayısı, On Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı, Yeşil Kart Sahibi Nüfusun İl Nüfusuna Oranı ise *Sağlık Göstergelerindeki* gelişmişlik düzeyinin belirlenmesinde baz alınmıştır. İşsizlik Oranı, İşgücüne Katılma Oranı, Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Aktif Çalışanların Toplam Nüfusa Oranı, Ortalama Günlük Kazanç vb. başlıklar *İstihdam Göstergeleri* kategorisinde, İl İhracatının Türkiye İçindeki Payı, Organize Sanayi Bölgesinde Üretim, Küçük Sanayi Sitesi İşyeri Sayısının, Nüfus Başına Düşen

Tarımsal Üretim Değeri, Turizm, Yatırım, İşletme gibi başlıkların ise *Rekabetçi ve Yenilikçi Kapasite Göstergeleri* kategorisinde kullanılan değişkenleri oluşturmuştur. İldeki Banka Kredilerinin Türkiye İçindeki Payı, Kişi Başına Düşen Banka Mevduatı Tutarı vb. başlıkların *Mali Kapasite Göstergelerinin* hesaplanmasında, Kırsal Kesim Asfalt Beton Köy Yolu Oranı, Kişi Başına Düşen GSM gelir gibi değişkenlerin ise *Erişilebilirlik Göstergelerinin* hesaplanmasında baz alındığı bildirilmiştir. Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı, Sosyal Güvenlik Kapsamı Dışında Kalan Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı vb gibi başlıkların ise *Yaşam Kalitesi Göstergelerinin* hesaplanmasında kullanılan değişkenleri oluşturduğu bildirilmektedir. Yapılan bu sıralama çalışmasının sonucunda Kars ilinin sosyal ve ekonomik gelişmişlik sıralamasının 81 il içerisinde 68. sırada yer aldığı bildirilmiştir. Bu sıralama ildeki genel gelişmişlik düzeyinin alt sıralarda yer aldığının bir göstergesidir. Gelişmişlik durumun Türkiye iller sıralamasında son sıralarda yer alması geri kalmışlığın bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 8: Kars İlinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeks Değerleri (2003 ten 2010'a)

İl	Gelişmişlik 2003 Endeks	Gelişmişlik 2010 Endeks	Gelişmişlik 2003 sıra değişimi (1996-2003)	Gelişmişlik 2010 sıra değişimi
Kars	0.81944	4.9092	0	-5

Tablo 8’de Kars İlinin gelişmişlik endeksinin 2003 yılından 2010 yılına kadar göstermiş olduğu değişim verilmiştir. İlin 2003 yılında gelişmişlik endeksi (0.81944) iken 2010 yılı sıralamasında bu endeksin (4.9092) olduğu görülmektedir. Ayrıca ilin 2003 yılından 2010 yılında kadar geçen süredeki gelişmişlik sıra değişiminin (-5) olduğu görülmektedir. Bu veriler, geçen süre içerisinde ilin olumsuz giden durumunun düzeltilmesi için gerekli çalışmaların yapılmamış olduğu biçiminde değerlendirilebilir (Yıldız, E.B., Sivri U., Berber M. 2010).

Kars İli’nde engellilerle ilgili yapılmış olan çalışmaların az olması dikkat çekicidir. TÜİK verileri incelendiğinde iller bazında bir veriye ulaşılamamıştır. Ancak veriler bölgeler bazında ifade edilmiştir. Bu durumda Kars İli’ndeki engelli sayıları resmi olmayan rakamlara dayandırılarak verilmiştir. Buna göre engelli sayısı 4507 olarak bildirilmektedir (**Durmuş 2013**).

BÖLÜM 2

ARAŞTIRMA SÜRECİ

1. Kullanılan Yöntem ve Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan anketler kullanılmıştır. Bu anketlerden biri 32 maddeden oluşan Engelli algısı Ölçeğidir. Bir diğer ölçek ise Engelsiz Yaşam Merkezi İhtiyaç Tarama Anketidir. Sonuçta bu ölçme araçlarından elde edilmiş olan verilere dayanılarak bu rapor oluşturulmuştur.

2. Araştırma Kimler Tarafından Yürütüldü?

Araştırmanın alan çalışması Kars Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZMEN yönetiminde Kars Dolunay Derneği'nde görevli Dört üniversite öğrencisi tarafından yürütülmüştür. Anket uygulayıcıları uygulamadan önce Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZMEN tarafından uygulama konusunda bir eğitime tabi tutulmuşlardır.

3. Araştırma Kapsamına Alınan Kişiler Neye Göre/Nasıl Seçildi?

Bu araştırma kapsamında 359 kişiye anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamına alınacak olan kişilerden engelli olanlar Kars Dolunay Derneği kayıtları ve Engellilerle ilgili diğer kurumların kayıtları esas alınarak belirlenmiş ve bu yolla engellilere iletişim kurulmuştur. İletişim kurulan ve anket uygulanmış olan toplam engelli birey 109 dur. Engelli bireylere uygulanmış olan anket Engelsiz Yaşam Merkezi İhtiyaç Tarama Anketidir. Araştırma kapsamında anket uygulanmış olan diğer bir grup ise engelli olmayan bireylerdir. Bu bireylerin toplam sayısı 250 dir. Engelli olmayan bireylere uygulanan anket ise Engelli Algısı Anketi'dir. Engelli algısı anketinin uygulandığı bireyler rastgele örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

4. Uygulamalar Hangi Ortamlarda Gerçekleştirildi?

Uygulamalar engelli bireylerin bulundukları adreslere anketörlerce bizzat gidilmek suretiyle gerçekleştirilmiştir. Anketleri, engelli katılımcılardan okur-yazar durumda olanların kendileri okur-yazar olmayanlar veya anketi doldurmasına engel teşkil edecek bir özrünün olması halinde ise bakıcısı-yakını tarafından doldurulması sağlanmıştır. Engelli olmayan bireylere ise anketlerin doldurulması bizzat anketörler tarafından gerçekleştirilmiştir.

5. Uygulamalar Yaklaşık Olarak Ne Kadar Sürdü?

Uygulamalarda, engelli bireylere anketlerin uygulaması diğer guruba nazaran daha uzun bir süre almıştır. Bu süre yaklaşık olarak 20 günde gerçekleştirilmiştir. Engelli olmayan bireylerin uygulamaları ise nispeten daha kısa bir zamanda(10 günde) gerçekleştirilmiştir.

6. Uygulamalar Sırasında Karşılaşılan Güçlükler Nelerdi, Nasıl Çözüldü?

Uygulamalar sırasında anketlerin uygulanması için engelli bireylerin tek tek her birinin adreslerinin tespiti uzun bir zaman almıştır. Bu aşamadan sonra belirlenmiş olan bu adresler e ulaşım konusunda problemler yaşanmış ve çözülmüştür. Uygulama sırasında engelli bireylerin okuma anlama konusundaki problemlerde anketörlerin sabırlı ve özverili çalışmalarıyla aşılmıştır.

7. Elde Edilen Veriler Nasıl Analiz Edildi?

Uygulamadan elde edilen veriler anketlerin her birinin tek tek incelenmesi ve verilen cevapların frekans dağılımlarının çıkartılması bu verilerin tablolara dökülmesi ve ardından pasta grafikleri şeklinde dağılımlarının belirlenmesi yapılmıştır. Bütün bu süreçler bilgisayarda ve istatistik programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ardından bu verilerin yorumları yapılarak sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM 3

BULGULAR

3.1. KARS İLİ ENGELLİ ALGISI ARAŞTIRMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Kars İli Engelli algısı araştırmasına katılmış olan 250 katılımcıya uygulanmış olan Engelli algısı anketinden elde edilmiş olan sonuçlar aşağıda tablolar ve pasta grafikleri halinde düzenlenerek sunulmuştur.

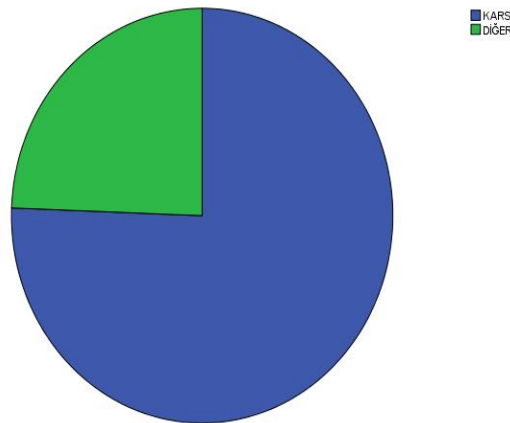
Tablo 9

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İllere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
KARS	189	75,6	75,6
DİĞER	61	24,4	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 2

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İllere Göre Dağılımı

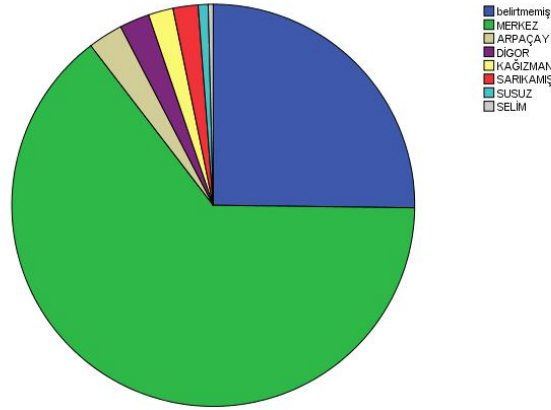

Tablo 9 Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin illere göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde Kars ilinden 189 kişi katılmış olup bu oran %75.6 dır. Diğer illeri işaretleyenler ise 61 kişi olup bu kişilerin oranı ise % 24.4 dür.

Tablo 10
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İlçelere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
BELİRTMEMİŞ	63	25,2	25,2
MERKEZ	161	64,4	89,6
ARPAÇAY	7	2,8	92,4
DİGOR	6	2,4	94,8
KAĞIZMAN	5	2,0	96,8
SARIKAMIŞ	5	2,0	98,8
SUSUZ	2	,8	99,6
SELİM	1	,4	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 3
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İlçelere Göre Dağılımı

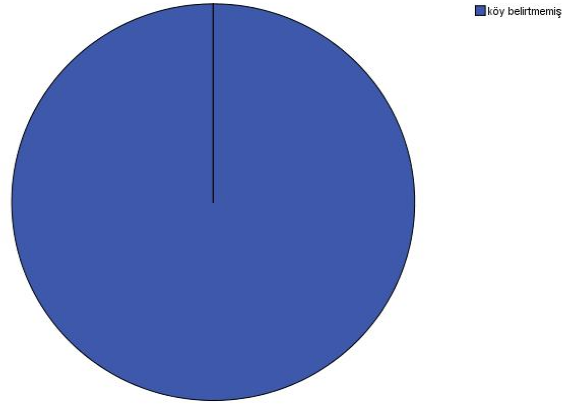

Tablo 10’da Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin ilçelere göre dağılımı incelenmektedir. Tabloya baktığımızda merkezden 63 katılımcı %64.4, Arpaçay ilçesinden 7 katılımcı %2.8, Digor ilçesinden 6 katılımcı %2.4, Kağızman ilçesinden 5 katılımcı %2, Sarıkamış ilçesinden 5 katılımcı %2, Susuz ilçesinden 2 katılımcı %0.8 Selim ilçesinden ise 1 katılımcı %0.4 oranında temsil görmüştür. Toplamda ise 250 katılımcı değerlendirmeye katılmıştır.

Tablo 11
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Köylere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
KÖY BELİRTMEMİŞ	250	100,0	100,0

Grafik 4
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Köylere Göre Dağılımı

Tablo 11 de Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin köylere göre dağılımı görülmektedir. Köy belirtmeyenler 150 kişi ile % 100 dür.

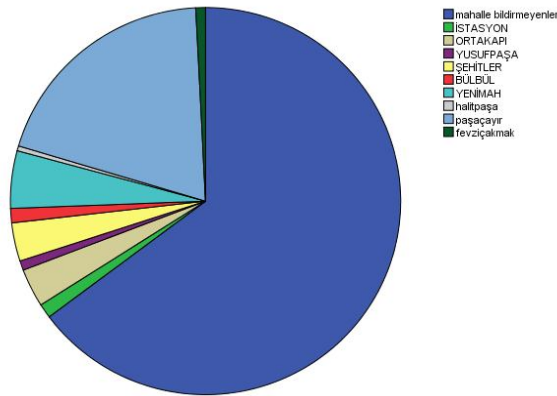
Tablo 12

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Mahallelere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
BİLDİRMEYENLER	162	64,8	64,8
İSTASYON	3	1,2	66,0
ORTAKAPI	8	3,2	69,2
YUSUFPAŞA	2	,8	70,0
ŞEHİTLER	8	3,2	73,2
BÜLBÜL	3	1,2	74,4
YENİMAH	12	4,8	79,2
HALİTPAŞA	1	,4	79,6
PAŞAÇAYIR	49	19,6	99,2
FEVZİÇAKMAK	2	,8	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 5

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Mahallelere Göre Dağılımı

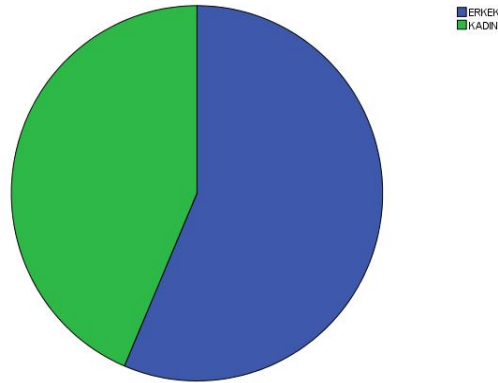
Tablo 12 Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin mahallelere göre dağılımını göstermektedir. Tabloya göre, mahalle bildirmeyenler 162 kişi ile %64.8, İstasyon mahallesi 3 kişi ile %1.2, Ortakapı mahallesi 8 kişi ile %3.2 ile Yusufpaşa mahallesi 2 kişi ile %0,8, Şehitler mahallesi 8 kişi ile %3.2, Bülbül mahallesi 3 kişi ile %1.2, Yeni

mahalle 12 kişi ile %4.8, Halitpaşa mahallesi 1 kişi ile 0.4, Paşaçaayı mahallesi .49 kişi ile %19.6, Fevziçakmak mah. Si 2 kişi ile %0.8 dir.

Tablo 13
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığımal Yüzde (%)
ERKEK	141	56,4	56,4
KADIN	109	43,6	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 6
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 13'te Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımı grilmektedir. Bu dağılıma baktığımızda erkeklerin dağılımdaki oranı 141 kişi ile %56.4'tür. Kadınların oranı ise 109 kişi ile %43.6 dır.

NOT: Ankete katılmış olan katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde 1992 doğumlu olanların en fazla frekansa (37) sahip oldukları bunu frekans ağırlıklarına göre 1991 doğumlular,1993 doğumlular, 1990 doğumlular, 1994 doğumlular, 1989 doğumlular, 1988 doğumlular, 1986 doğumlular, 1982 doğumlular, 1985 doğumlular ve 1987 doğumluların izlediği görülmektedir. Yaş ranjı bakımından 2013 ile 1961 doğumlular arasında bir dağılımın olduğu gözlenmiştir.

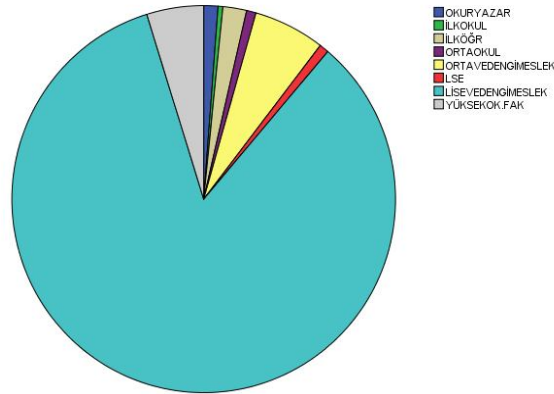
Tablo 14

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
OKURYAZAR	3	1,2	1,2
İLKOKUL	1	,4	1,6
İLKÖĞR	5	2,0	3,6
ORTAOKUL	2	,8	4,4
ORTA VE DENGİ MESLEK	15	6,0	10,4
LİSE	2	,8	11,2
LİSE VE DENGİ MESLEK	210	84,0	95,2
YÜKSEK OK. FAK.	12	4,8	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 7

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

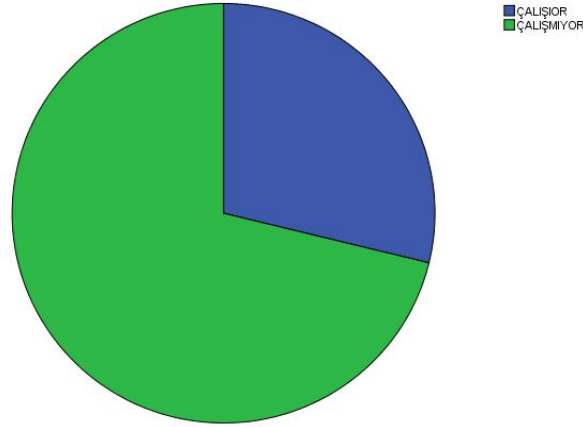

Tablo 14 Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin eğitim durumuna göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde sadece okur yazar olanların oranı 3 kişi ile %1.2, ilkokul mezunu olanların oranı 1 kişi ile %0,4, ortaokul mezunu olanların oranı 2 kişi ile %0.8, ortaokul ve dengi meslek okulu mezunu olanların oranı 15 kişi ile %6, lise mezunu olanların oranı 2 kişi ile % 0.8, lise ve dengi meslek okulu mezunu olanların oranı 210 kişi ile %84, yüksek okul fakülte oranı 12 kişi ile % 4.8 dir.

Tablo 15
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Herhangi Bir İşte Çalışma
Durumlarına Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ÇALIŞIYOR	72	28,8	28,8
ÇALIŞMIYOR	178	71,2	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 8
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Herhangi Bir İşte Çalışma
Durumlarına Göre Dağılımı

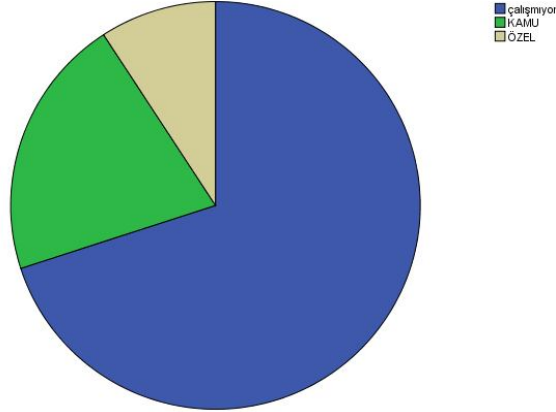

Tablo 15 de Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin herhangi bir işte çalışma durumlarına göre dağılımını görülmektedir. Tablo incelendiğinde 72 kişinin %28.8 oranında çalıştığı, 178 kişinin ise %71 oranı ile hiçbir işte çalışmadığı görülmektedir.

Tablo 16
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Çalıştıkları Kurumun Niteliğine
Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ÇALIŞMIYOR	175	70,0	70,0
KAMU	52	20,8	90,8
ÖZEL	23	9,2	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 9
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Çalıştıkları Kurumun Nteliğine
Göre Dağılımı

Tablo 16 Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin çalıştıkları kurumun niteliğine göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde 52 kişinin % 20.8 ile kamu kurumunda çalıştığı, 23 kişinin %9.2 ile özel kurumda çalıştığı ve 175 kişinin %70 hiçbir yerde çalışmadığı görülmektedir.

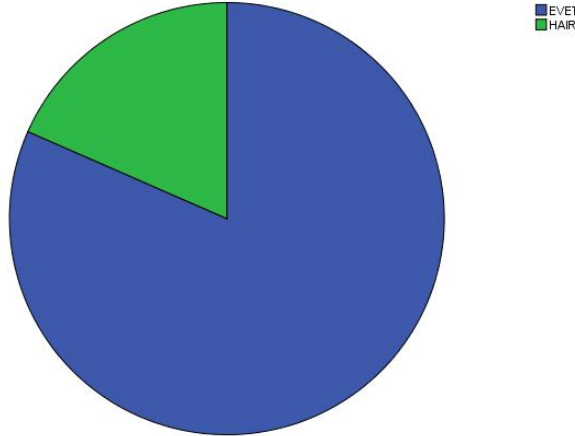
Tablo 17

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Bugüne Kadar Hiçbir Engelliye Yardım Edip Etmeme Durumuna Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
EVET	204	81,6	81,6
HAYIR	46	18,4	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 10

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Bugüne Kadar Hiçbir Engelliye Yardım Edip Etmeme Durumuna Göre Dağılımı

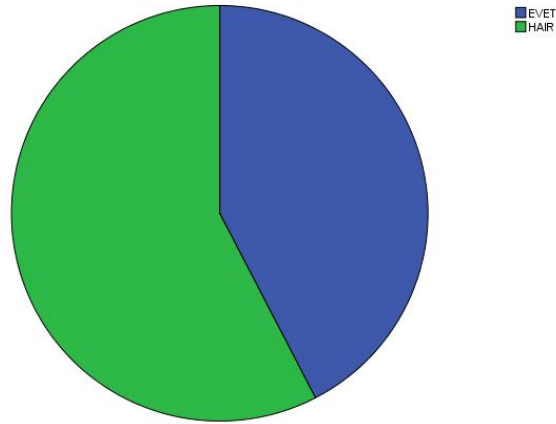

Tablo 17’de Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin bugüne kadar hiçbir engelliye yardım edip etmeme durumuna göre dağılımı görülmektedir. Evet diyenlerin oranı 204 kişi ile %81.6, hayır diyenlerin oranı 46 kişi ile %18.4 tür.

Tablo 18
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Ailesinde (yakın çevresinde)
Engeli Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	106	42,4	42,4
HAYIR	144	57,6	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 11
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Ailesinde (yakın çevresinde)
Engeli Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

Tablo 18 de engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin ailesinde (yakın çevresinde) engeli olup olmadığına ilişkin dağılımını göstermektedir.Tablo incelendiğinde evet diyenlerin oranı 106 kişi ile % 42.4 ,hayır diyenlerin oranı 104 kişi ile% 57.6 dır.

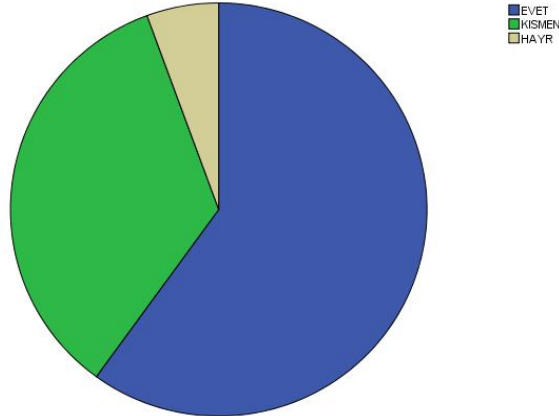
Tablo 19

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelli İnsanları Yardıma Muhtaç Olarak Görüp Görmediklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	150	60,0	60,0
KISMEN	86	34,4	94,4
HAYIR	14	5,6	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 12

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelli İnsanları Yardıma Muhtaç Olarak Görüp Görmediklerine İlişkin Dağılım

Tablo 19 Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin engelli insanları yardıma muhtaç olarak görüp görmediklerini ilişkin dağılımı gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde Evet diyenlerin oranı 150 kişi ile %60.0, Hayır diyenlerin oranı 14 kişi ile %5.6, Kısmen cevabını verenlerin oranı ise 86 kişiyle %34,4 tür.

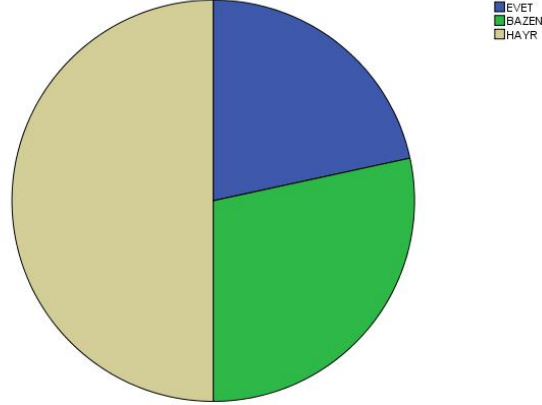
Tablo 20

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelliler İçin Çalışan STK ya da Kamu Kurumlarını Ziyaret Etme Durumlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	54	21,6	21,6
BAZEN	71	28,4	50,0
HAYIR	125	50,0	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 13

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engelliler İçin Çalışan STK ya da Kamu Kurumlarını Ziyaret Etme Durumlarına İlişkin Dağılım

Tablo 20’de Engelli algısı araştırmasının katılan bireylerin engelliler için çalışan STK ya da kamu kurumlarının ziyaret etme durumlarına ilişkin dağılımı görülmektedir. Bu verilere göre 250 kişinin katıldığı bu araştırmada Evet diyenlerin oranının 54 kişi ile %21.6, Hayır diyenlerin oranının 125 kişi ile %50, Bazen diyenlerin oranının ise 71 kişi ile %28.4 olduğu görülmektedir.

Tablo 21

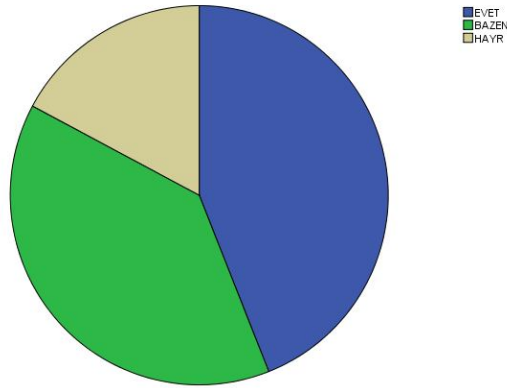
Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle İlgili Dini ve ya İlmî

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	110	44,0	44,0
BAZEN	97	38,8	82,8
HAYIR	43	17,2	100,0
Toplam	250	100,0	

NOT: Ankette yer alan 11. Soruya verilen cevaplar incelendiğinde, katılımcıların Engellilerle ilgili bilgi alma kaynakları en fazla frekansla televizyon, internet, gazete, dergi, Sivil Toplum Kuruluşları, kitaplar, okullar, camiler, bilimsel toplantılar , diğer olarak dağılım göstermiştir.

Grafik 14

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle İlgili Dini ve ya İlmî Konuşmaları Dinleme Durumlarına İlişkin Dağılım

Tablo 21’de Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin engellilerle ilgili dini ve ya ilmi konuşmaları dinleme ilişkin dağılım göstermektedir. Tablo incelendiğinde Evet diyenlerin oranı 110 kişi ile %44.0, Bazen diyenlerin oranı 97 kişi ile %38.8, Hayır diyenlerin oranı ise 43 kişi ile %17.2 olarak görülmektedir

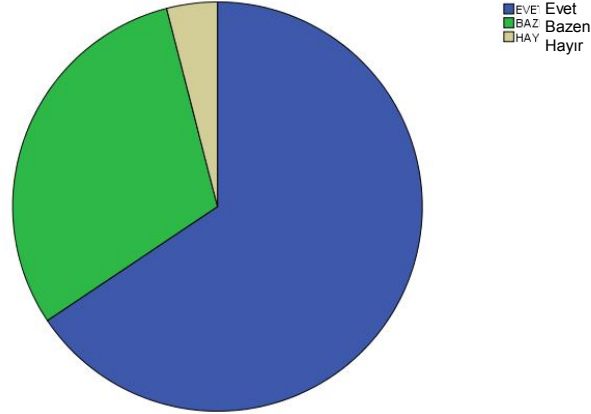
Tablo 22

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Vakit Geçirmek İsteme Durumlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	164	65,6	65,6
BAZEN	76	30,4	96,0
HAYIR	10	4,0	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 15

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Vakit Geçirmek İsteme Durumlarına İlişkin Dağılım

Tablo 22 de Engelli insanlarla vakit geçirmek ister misiniz sorusuna 164 kişi %65.6 oranında evet cevabını, 76 kişi %30.4 oranında bazen cevabını, 10 kişi %4.0 oranında Hayır cevabını işaretlemiştir.

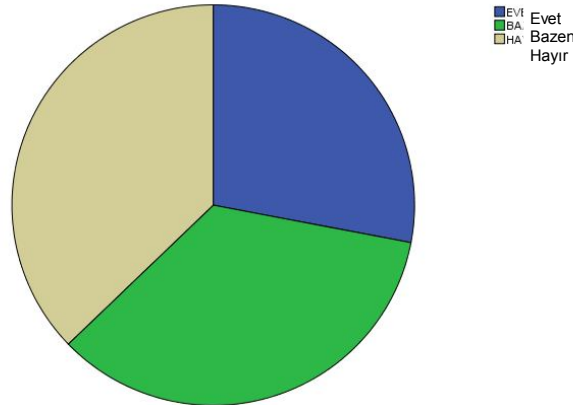
Tablo 23

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Bulunma İmkanlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	70	28,0	28,0
BAZEN	87	34,8	62,8
HAYIR	93	37,2	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 16

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Engellilerle Bir Arada Bulunma İmkanlarına İlişkin Dağılım

Tablo 23 incelendiğinde engelli insanlarla bir arada bulunma imkanı bula biliyor musunuz sorusuna 70 kişinin % 28.0 oranında Evet, 87 kişinin %34.8 oranında Bazen, 93 kişinin ise %37.2 hayır cevabını işaretlediği görülmektedir.

NOT: Ankette yer alan 14. soruya verilmiş olan cevapların dağılımı incelendiğinde en fazla frekans ile Engelli merkezinin engelli insanlarla bir arada bulunmak için uygun olduğu işaretlenmiştir. Bunu frekanslarına göre sırasıyla sinema, kafeterya, okuma salonu, iş atölyesi, restoran ve diğer olarak işaretledikleri görülmüştür.

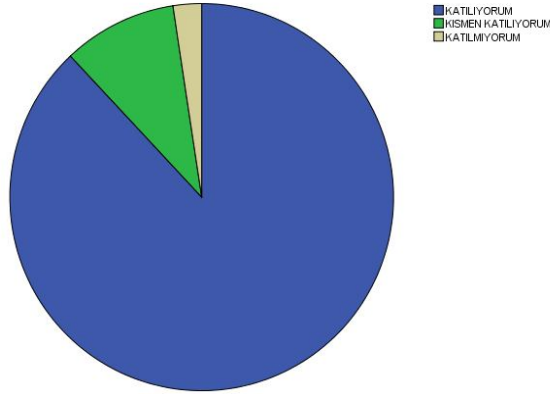
Tablo 24

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İmkân Sağlanırsa Engellilerde Diğer İnsanlar Gibi Yaşama Katılıp Katılmayacaklarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
KATILIYORUM	220	88,0	88,0
KISMEN KATILIYORUM	24	9,6	97,6
KATILMIYORUM	6	2,4	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 17

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin İmkân Sağlanırsa Engellilerde Diğer İnsanlar Gibi Yaşama Katılıp Katılmayacaklarına İlişkin Dağılım

Tablo 24 incelendiğinde 220 kişinin %88.0 oranında Katılıyorum seçeneğini işaretlediği, 24 kişinin %9.6 oranında Kısmen Katılıyorum seçeneğini işaretlediği, 6 kişinin %2.4 oranında ise Katılmıyorum seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

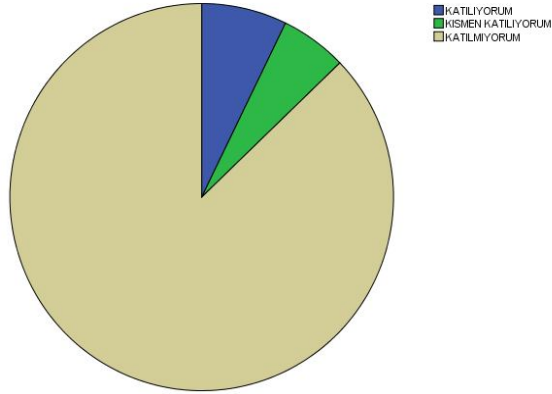
Tablo 25

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Toplumdan Ayrı Yaşam Alanlarında Toplanması Konusundaki Görüşlerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
KATILIYORUM	18	7,2	7,2
KISMEN KATILIYORUM	14	5,6	12,8
KATILMIYORUM	218	87,2	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 18

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin Toplumdan Ayrı Yaşam Alanlarında Toplanması Konusundaki Görüşlerine İlişkin Dağılım

Tablo 25 incelendiğinde katılımcılardan 18 kişi Katılıyorum %7.2, 14 kişi Kısmen Katılıyorum %5.6, 218 kişi Katılmıyorum ile %87.2 oranında bu maddeye cevap verdikleri görülür.

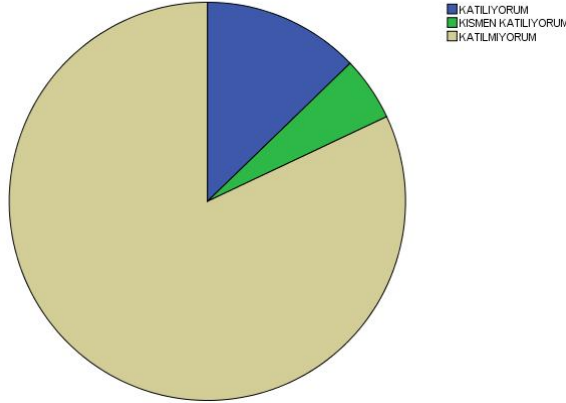
Tablo 26

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engel Engelli Bireyler İçin Verilmiş Bir Cezadır İfadesine Katılma Derecelerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
KATILIYORUM	32	12,8	12,8
KISMEN KATILIYORUM	13	5,2	18,0
KATILMIYORUM	205	82,0	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 19

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engel Engelli Bireyler İçin Verilmiş Bir Cezadır İfadesine Katılma Derecelerine İlişkin Dağılım

Tablo 26 Engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin, engel engelli bireyler için verilmiş bir cezadır, ifadesine katılma derecelerine ilişkin dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde katılıyorum diyenlerin oranı 32 kişi ile %12.8, kısmen katılıyorum diyenlerin oranı 13 kişi ile %5.2 ve katılmıyorum diyenlerin oranı 205 kişi ile %82.0 dır.

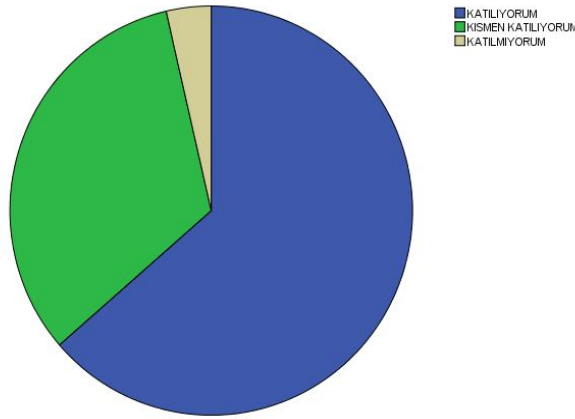
Tablo 27

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerle Bir Arada Olacağı Ve Çeşitli Paylaşımlarda Bulunacağı Ortamlara Duyulan İhtiyaca İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
KATILIYORUM	159	63,6	63,6
KISMEN KATILIYORUM	82	32,8	96,4
KATILMIYORUM	9	3,6	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 20

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerle Bir Arada Olacağı Ve Çeşitli Paylaşımlarda Bulunacağı Ortamlara Duyulan İhtiyaca İlişkin Dağılım

Tablo 27 engelli algısı araştırmasına katılan bireylerin engellilerle bir arada olacağı ve çeşitli paylaşımlarda bulunacağı ortamlara duyulan ihtiyaca ilişkin dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde bu ifadeye Katılıyorum diyenlerin oranı 159 kişi ile %63.6, Kısmen Katılıyorum diyenlerin oranı 82 kişi ile %32.8, Katılmıyorum diyenlerin oranı 9 kişi ile %3.6 dır.

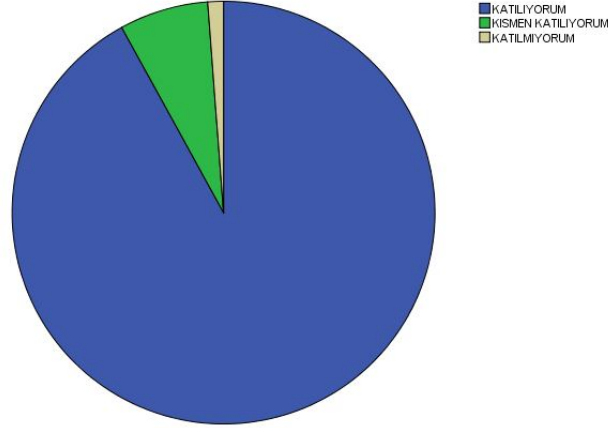
Tablo 28

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sanatsal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
KATILIYORUM	230	92,0	92,0
KISMEN KATILIYORUM	17	6,8	98,8
KATILMIYORUM	3	1,2	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 21

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sanatsal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı

Tablo 28 Engelliler sanatsal etkinliklerle uğraşmalıdır maddesine katılımcıların vermiş oldukları cevapların dağılımını içermektedir. Bu dağılım incelendiğinde, Katılımcılardan 230 kişi %92.0 oranında Katılıyorum, 17 kişi %6.8 Kısmen Katılıyorum, Katılmıyorum cevabını verenlerin oranı ise 3 kişi ile %1.2 tür.

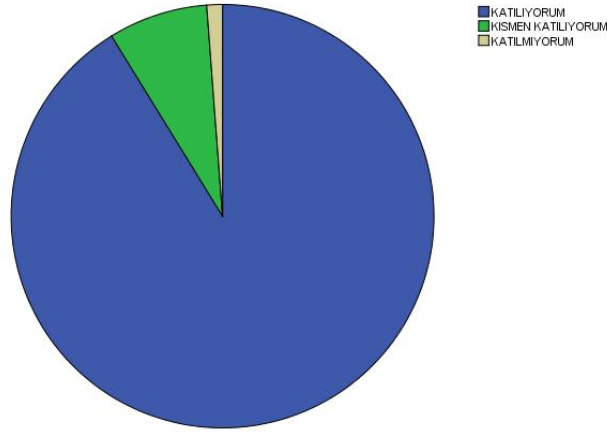
Tablo 29

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sportif Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
KATILIYORUM	228	91,2	91,2
KISMEN KATILIYORUM	19	7,6	98,8
KATILMIYORUM	3	1,2	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 22

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engelliler Sportif Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı

Tablo 29 incelendiğinde engelli algısının araştırmasına katılanların engelliler sportif etkinliklerle uğraşmalıdır maddesine vermiş oldukları cevapların dağılımı görülür. Katılımcılardan 228 kişi %91.2 oranında Katılıyorum, 19 kişi %7.6 oranında Kısmen Katılıyorum, 3 kişi ise Katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

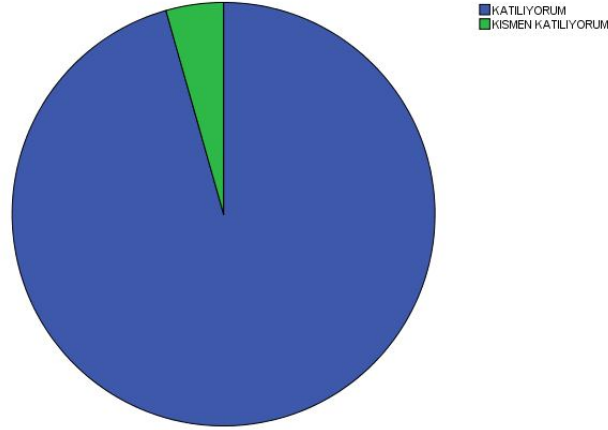
Tablo 30

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerin Kültürel Ve Sosyal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
KATILIYORUM	239	95,6	95,6
KISMEN KATILIYORUM	11	4,4	100,0
Toplam	250	100,0	

Grafik 23

Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerin Kültürel Ve Sosyal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımı

Tablo 30 Engelli Algısı Araştırmasına Katılan Bireylerin, Engellilerin Kültürel Ve Sosyal Etkinliklerle Uğraşmalıdır İfadesine İlişkin Cevaplarının Dağılımını içermektedir. Bu verilere göre, Katılıyorum cevabını verenlerin oranı 239 kişi ile %95.6, Kısmen katılıyorum cevabını verenlerin oranı ise 11 kişi ile %4.4 tür.

3.2. KARS İLİ ENGELSİZ YAŞAM MERKEZİNDEN BEKLENTİLER ARAŞTIRMASINA İLİŞKİN BULGULAR

3.2.1. DEMOGRAFİK VE KİŞİSEL BİLGİLER

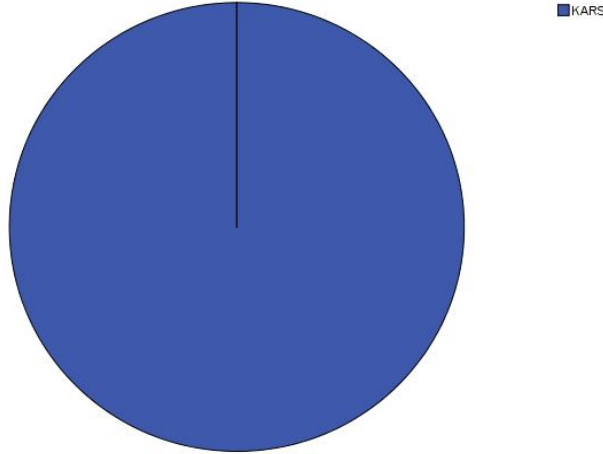
Tablo 31

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İllere Göre
Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
KARS	109	100,0	100,0

Grafik 24

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İllere Göre
Dağılımı

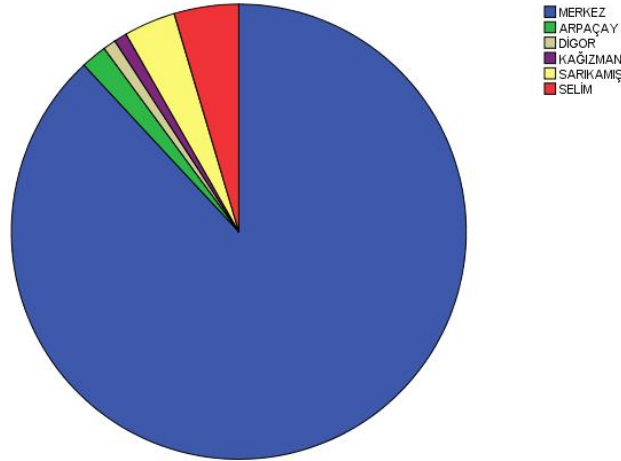

Tablo 32 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin illere göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde Kars ilinde araştırmaya katılan engellilerin oranı 109 kişi ile %100 dür.

Tablo 32
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlçelere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
MERKEZ	96	88,1	88,1
ARPAÇAY	2	1,8	89,9
DİĞOR	1	,9	90,8
KAĞIZMAN	1	,9	91,7
SARIKAMIŞ	4	3,7	95,4
SELİM	5	4,6	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 25
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlçelere Göre Dağılımı

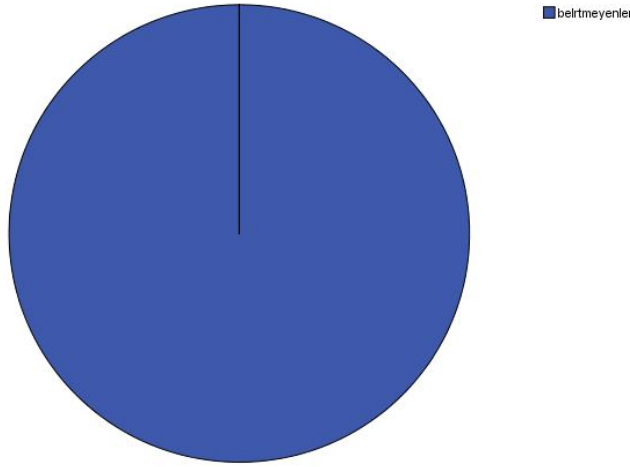

Tablo 33 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ilçelere göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde katılımcıları belirtmiş oldukları ilçeler; Merkez ilçe 96 kişi ile % 88.1, Arpaçay ilçesinin 2 kişi ile %1.8, Diğor ilçesinin 1 kişi ile %0.9, Kağızman ilçesinin oranı 1 kişi ile %0.9, Sarıkamış ilçesinin 4 kişi ile %3.7, Selim ilçesinin 5 kişi ile %4.6 oranlarında olduğu görülmektedir.

Tablo 33
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Köylere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
BELİRTMEYENLER	109	100,0	100,0

Grafik 26
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Köylere Göre Dağılımı

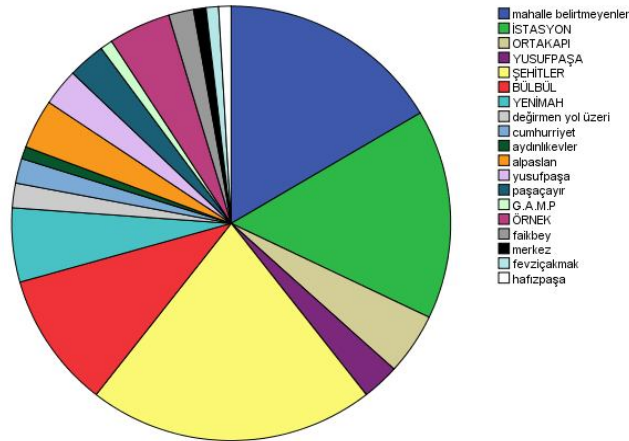

Tablo 34 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin köylere göre dağılımını göstermektedir. Tabloda hiçbir katılımcının köy belirtmediği görülmektedir.

Tablo 34
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Mahallelere Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
MAHALLE BELİRTMEYENLER	18	16,5	16,5
İSTASYON	17	15,6	32,1
ORTAKAPI	5	4,6	36,7
YUSUFPAŞA	3	2,8	39,4
ŞEHİTLER	23	21,1	60,6
BÜLBÜL	11	10,1	70,6
YENİMAH	6	5,5	76,1
DEĞİRMEN YOL ÜZERİ	2	1,8	78,0
CUMHURİYET	2	1,8	79,8
AYDINLIKEVLER	1	,9	80,7
ALPASLAN	4	3,7	84,4
YUSUFPAŞA	3	2,8	87,2
PAŞAÇAYIR	3	2,8	89,9
G.A.M.P	1	,9	90,8
ÖRNEK	5	4,6	95,4
FAİKBEY	2	1,8	97,2
MERKEZ	1	,9	98,2
FEVZİÇAKMAK	1	,9	99,1
HAFIZPAŞA	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 27
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Mahallelere Göre Dağılımı

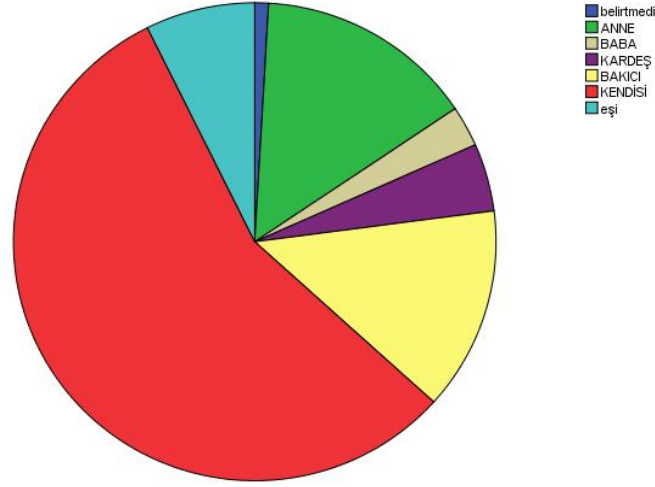

Tablo 34 engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin mahallelere göre dağılımını göstermektedir. Mahalle belirtmeyenlerin oranı 18 kişiyle %16.5, İstasyon Mahallesi 17 kişiyle %15.6, Ortakapı Mahallesi 5 kişiyle %4.6, Yusufpaşa Mahallesi 3 kişiyle %2.8, Şehitler Mahallesi 23 kişiyle %21.1, Bülbül Mahallesi 11 kişiyle %10.1, Yenimahalle 6 kişi ile %5.5 Değirmen Yolu 2 kişi, ile %1.8, Cumhuriyet Mahallesi 2 kişi ile %1.8 Aydınlikevler Mahallesi 1 kişi ile %0.9, Alpaslan Mahallesi 4 kişiyle %3.7, Yusufpaşa Mahallesi 3 kişiyle %2.8, Paşaçayırı Mahallesi 3 kişiyle %2.8, Gazi Ahmet Muhtar Paşa Mahallesi 1 kişiyle %0.9, Örnek Mahallesi 5 kişiyle %4.6, Faikbey 2 kişiyle %1.8, Merkez Mahallesi 1 kişiyle %0.9, Fevziçakmak Mahallesi 1 kişiyle %0.9, Hafızpaşa Mahallesi 1 kişiyle %0.9 dur.

Tablo 35
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Cevap Verenlerin Kimliğine
İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
BELİRTMEDİ	1	,9	,9
ANNE	16	14,7	15,6
BABA	3	2,8	18,3
KARDEŞ	5	4,6	22,9
BAKICI	15	13,8	36,7
KENDİSİ	61	56,0	92,7
EŞİ	8	7,3	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 28
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Cevap Verenlerin Kimliğine
İlişkin Dağılım

Tablo 35 engelsiz yaşam merkezi araştırmasına cevap verenlerin kimliğine ilişkin dağılımı gösterilmiştir. Ankete cevap verenlerden Kimlik belirtmeyen 1 kişi oranı %0.9, cevap veren Anne 16 kişi oranı %14.7 , cevap veren Baba 3 kişi oranı %2.8, cevap veren Kardeş 5 kişi oranı %4.6, cevap veren Bakıcı 15 kişi oranı %13.8, cevap veren Kendisi 61 kişi oranı %56, cevap veren Eşi 8 kişi oranı %7.3 tür .

NOT: Ankete cevap veren engellilere ilişkin yaş dağılımı incelendiğinde en küçük 2011 doğumlu, en yaşlı ise 1933 doğumlu olduğu görülmüştür. En çok frekans ile 1984 doğumlular, ardından 1982 doğumlular, 1976 doğumlular, 2001 doğumlular, 1967 doğumlular, 1978 doğumlular, 2004 doğumlular şeklinde dağılmıştır. Bu yaş dağılımı incelendiğinde engelli algısı araştırmasına katılmış olanların yaş dağılımı bakımından geniş bir ranja sahip oldukları görülmüştür.

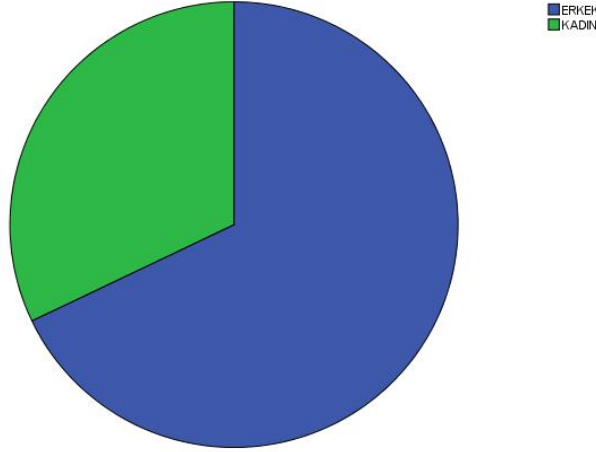
Tablo 36

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ERKEK	74	67,9	67,9
KADIN	35	32,1	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 29

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

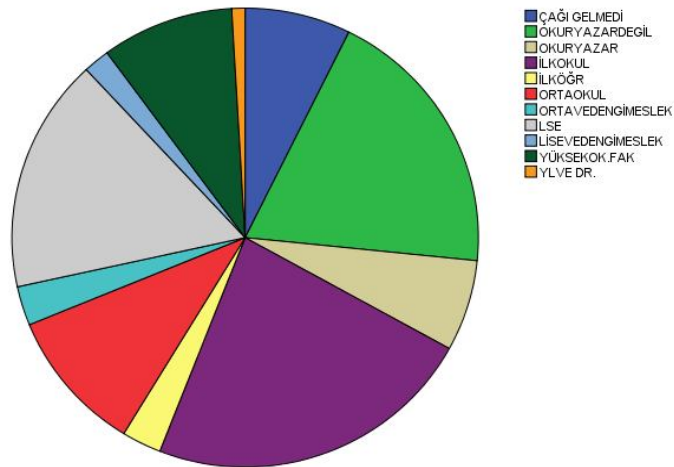

Tablo 36 engellilerin cinsiyetlerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tabloya baktığımızda cevap verenlerden 74 kişi erkek yüzdeler oranı ise %67.9 dur. Cevap verenlerin 35 kişi ise kadınlardan oluşmakta ve yüzdeler oranı ise %32.1 dir.

Tablo 37
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Eğitim Durumlarına
Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
OKUL ÇAĞI GELMEDİ	8	7,3	7,3
OKURYAZAR DEĞİL	21	19,3	26,6
OKURYAZAR	7	6,4	33,0
İLKOKUL	25	22,9	56,0
İLKÖĞR	3	2,8	58,7
ORTAOKUL	11	10,1	68,8
ORTA VE DENGİ MESLEK	3	2,8	71,6
LİSE	18	16,5	88,1
LİSE VE DENGİ MESLEK	2	1,8	89,9
YÜKSEK OK.FAK.	10	9,2	99,1
YL. VE DR.	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 30
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Eğitim Durumlarına
Göre Dağılımı

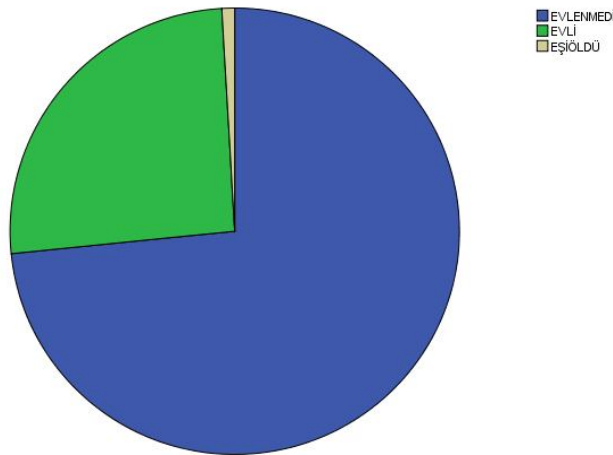

Tablo 37 engellilerin eğitim durumlarına göre dağılımını göstermektedir. Tabloya göre çağı gelmeyenlerin sayısı 8 kişi ile %7.3, okur-yazar olmayanların sayısı 21 kişi ile %19.3, okur-yazar olanların sayısı 7 kişi ile %6.4, ilkokul mezunu olanların sayısı 25 kişi ile %22.9, ilköğretim mezunu olanların sayısı 3 kişi ile %2.8, orta okul sayısı 11 kişi ile %10.1, orta ve dengi meslek okulu mezunu sayısı 3 kişi ile %2.8, lise mezunu olanların sayısı 18 kişi ile %16.5, lise ve dengi meslek okulu mezunu sayısı 2 kişi ile %1.8, yüksek okul- Fakülte mezunu olanların sayısı 10 kişi ile %9.2, Yüksek Lisans ve Dr. Yapmış olanların sayısı 1 kişi ile % 0.9 dur.

Tablo 38
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVLENMEDİ	80	73,4	73,4
EVLİ	28	25,7	99,1
EŞİ ÖLDÜ	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 31
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımı

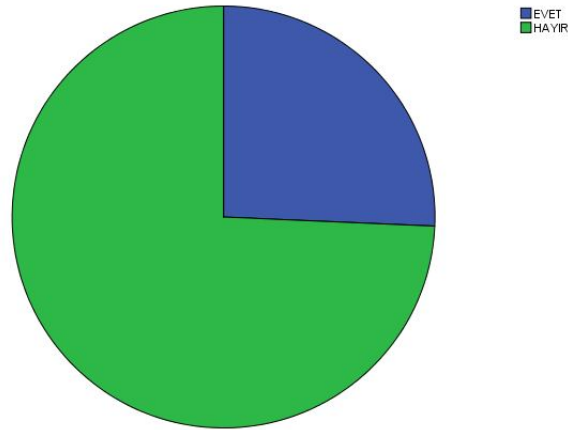
Tablo 38 de Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin medeni durumuna ilişkin dağılım gösterilmiştir. Bu tabloya göre, evlenmedi diyen 80 kişinin

oranı yüzde 73.4 tür.evli kişi sayısı 28 olup yüzde oranı %25.7, Eşi öldü diyen kişi sayısı 1 olup oranı ise %9 dur.

Tablo 39
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Meslek Sahibi Olma Oranlarını Gösterir Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
EVET	28	25,7	25,7
HAYIR	81	74,3	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 32
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Meslek Sahibi Olma Oranlarını Gösterir Dağılım

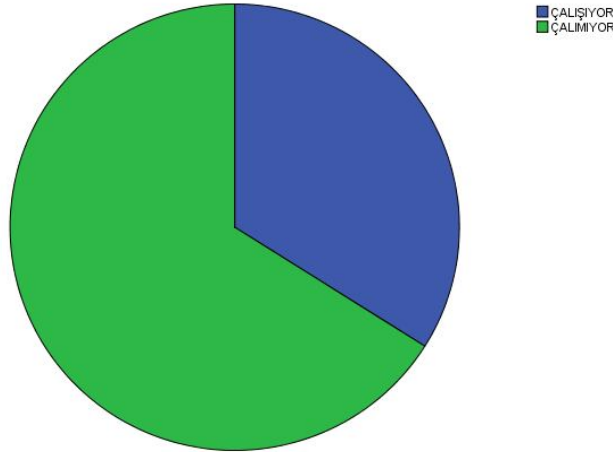

Tablo 39 da Engellilerin meslek sahibi olma oranları belirtilmiştir. Mesleği olan kişi sayısı 28 olup yüzdelik oranı %25.7 ,Hayır diyerek mesleği olmadığını ifade eden kişi sayısı 81 olup yüzde oranı %74.3 tür.

Tablo 40
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İşte Çalışma
Oranlarını Gösterir Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ÇALIŞIYOR	37	33,9	33,9
ÇALIŞMIYOR	72	66,1	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 33
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İşte Çalışma
Oranlarını Gösterir Dağılım

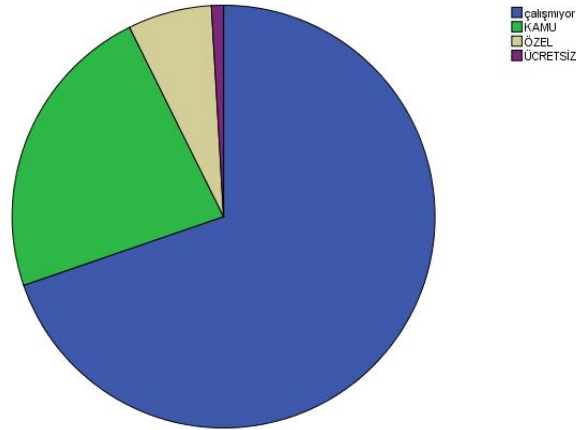

Tablo 40 ta Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin işte çalışma oranları incelenmiştir. “Herhengi bir işte çalışıyor mu ?” sorusuna verilen cevaplar neticesinde toplamda 109 kişiden 37 kişi “çalışıyor” cevabıyla %33.9 u 72 kişi ise “çalışmıyor” cevabıyla %66.1 lik kısmı oluşturmaktadır.

Tablo 41
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Çalıştığı
Kurumun Niteliğine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ÇALIŞMIYOR	76	69,7	69,7
KAMU	25	22,9	92,7
ÖZEL	7	6,4	99,1
ÜCRETSİZ	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 34
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Çalıştığı
Kurumun Niteliğine İlişkin Dağılım

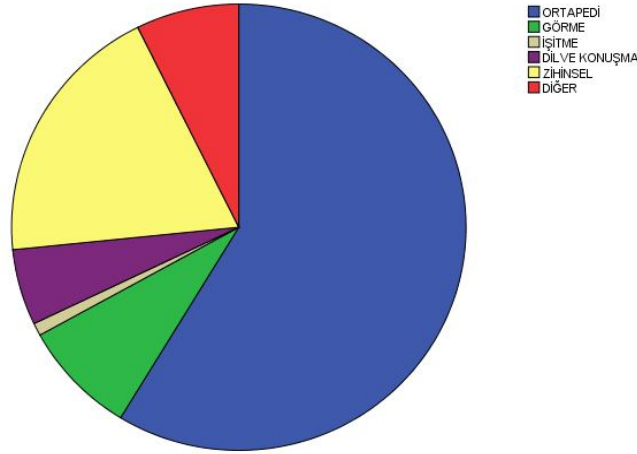

Tablo 41 incelendiğinde Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin çalıştığı kurumun niteliği konusunda; Araştırmaya katılan 109 kişiden 76 kişi %69 çalışmıyor, 25 kişi %22.9 kamuda çalışıyor, 7 kişi %6.4 özel sektörde çalıştığını ifade etmiştir. Katılanlardan 1 kişi %0.9 ücretsiz olarak çalıştığını bildirmiştir..

Tablo 42
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engel Türüne Göre Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ORTAPEDİ	64	58,7	58,7
GÖRME	9	8,3	67,0
İŞİTME	1	,9	67,9
DİLVE KONUŞMA	6	5,5	73,4
ZİHİNSEL	21	19,3	92,7
DİĞER	8	7,3	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 35
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engel Türüne Göre Dağılımı

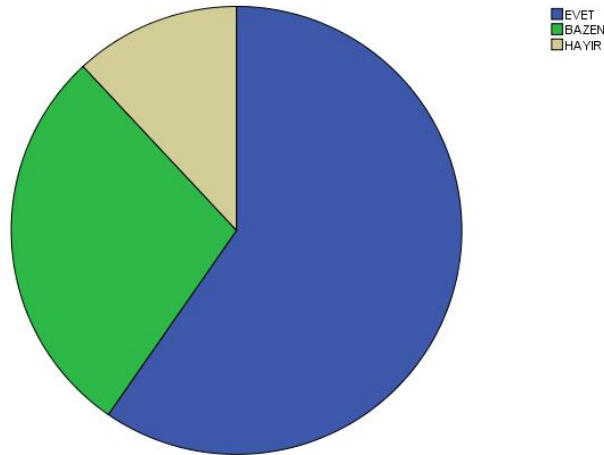
Tablo 42 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin engel türüne göre dağılım tablodaki görülmektedir. Katılan 109 kişiden 64'ü %58.7'si ortopedik engelli, 9'u %8.3 görme engelli, 1' i %0.9 işitme engelli, 6'sı %5.5 dil ve konuşma engelli, 2' i %19.3 zihinsel engelli, 8'i %7.3 diğer engel türlerinden oluşmaktadır.

2.2.2 HİZMETLERE ERİŞİM

Tablo 43
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Hizmetlere Erişim
Düzeylerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	65	59,6	59,6
BAZEN	31	28,4	88,1
HAYIR	13	11,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 36
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Hizmetlere Erişim
Düzeylerine İlişkin Dağılım

Tablo 43'te engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin hizmetlere erişim düzeyleri verilmiştir. "İhtiyaç duyulan hizmetlere erişimde zorluk yaşıyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, toplam 109 kişiden "evet" cevabını 65 kişi vererek %59.6 yı, 31 kişi ise "hayır" işaretleyerek %11.9 u oluşturmaktadır.

2.2.3. ENGELLİLERİN SOSYAL GEREKSİNİMLERİ

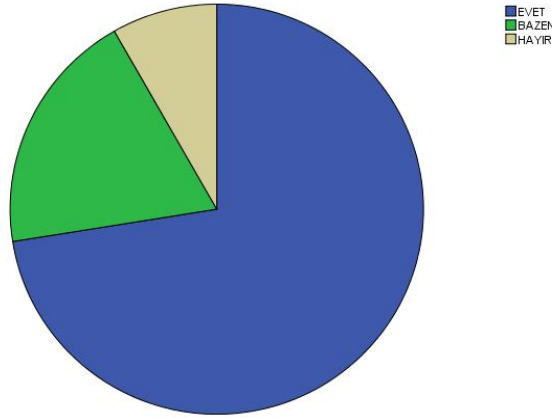
Tablo 44

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İsteklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
EVET	79	72,5	72,5
BAZEN	21	19,3	91,7
HAYIR	9	8,3	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 39

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İsteklerine İlişkin Dağılım

Tablo 44 engellilerin diğer insanlarla bir arada bulunma isteklerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Tablo incelendiğinde “EVET” diyenlerin oranı 79 kişi ile %72.5 tir. “HAYIR” diyenlerin oranı 9 kişi ile %8.3 tür. “BAZEN” diyenlerin oranı 21 kişi ile %19.3 tür.

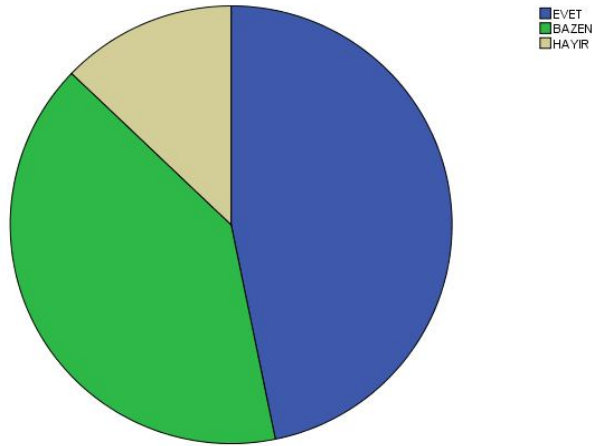
Tablo 45

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İmkanlarının Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
EVET	51	46,8	46,8
BAZEN	44	40,4	87,2
HAYIR	14	12,8	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 47

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer İnsanlarla Birarada Bulunma İmkanlarının Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

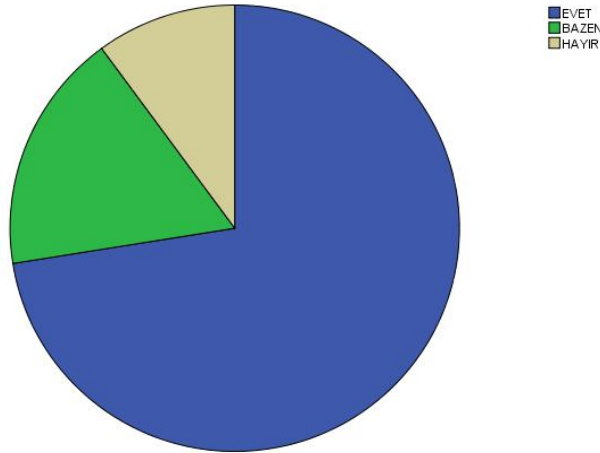

Tablo 45 Engellilerin diğer insanlarla bir arada bulunma imkanlarının olup olmadığına ilişkin dağılımı göstermektedir. Tablo incelendiğinde Evet diyenlerin oranı 51 kişi ile %46.8'dir. Bazen diyenlerin oranı 44 kişi ile %40.4 tür. Hayır diyenlerin oranı 14 kişi ile %12.8'dir.

Tablo 46
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer
Engellilerle Bir Arada Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	79	72,5	72,5
BAZEN	19	17,4	89,9
HAYIR	11	10,1	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 48
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer
Engellilerle Bir Arada Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım

Tablo 46 da engellilerin diğer engellilerle bir arada bulunma ihtiyaçlarına ilişkin dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde Evet diyenlerin oranı 79 kişi ile % 72.5 , Bazen diyenlerin oranı 19 kişi ile %17.4 tür. Hayır diyenlerin oranı ise 11 kişi ile %10.1'dir.

NOT: Ankette yer alan 11. Soruya verilmiş olan cevapların dağılımı ise; 38 firekans ile ulaşım,17 firekans ile sağlık,14 firekans ile kaldırım ve rampa, 9

firekans ile sosyal ve kültürel etkinliklere katılma, 10 firekans ile iletişim, 3 firekans ile ille bakıcı, 3 firekans ile sesli ikaz, 1 firekans ile para çekme, yayınlara ulaşım olarak dağılmıştır. Ankette yer alan 14. Soruya verilmiş olan cevapların dağılımı ise 69 firekans ile tiyatro, 59 firekans ile sinema,45 firekans ile kafeterya, 32 firekans ile okuma salonu, 28 firekans ile restoran, 24 firekans ile iş atölyesi, 5 firekans ile oyun parkı, 1 firekans ile hastane ve spor alanı şeklinde bir dapılım göstermiştir.

2.2.4 ENGELLİLERİN SPORTİF GEREKSİNİMLERİ

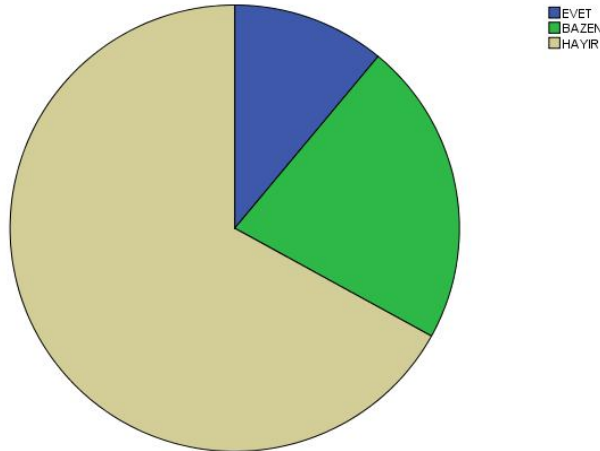
Tablo 47

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sporla Uğraşma Oranlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
EVET	12	11,0	11,0
BAZEN	24	22,0	33,0
HAYIR	73	67,0	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 49

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sporla Uğraşma Oranlarına İlişkin Dağılım

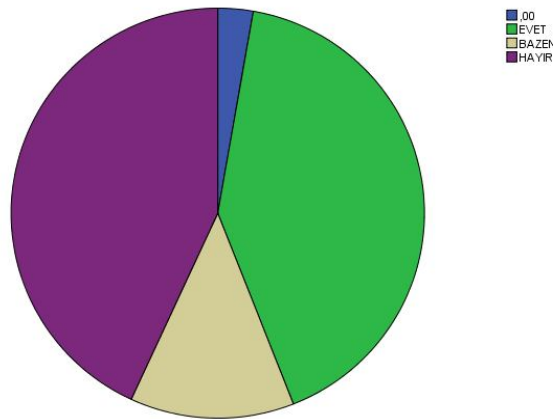

Tablo 47 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin sporla uğraşma oranlarına ilişkin dağılımı göstermektedir. Tabloya göre evet diyenlerin sayısı 12 %11, Bazen diyenlerin oranı 24 kişi ile %22, hayır diyenlerin sayısı 73 kişi ile % 67 oranına sahiptir.

Tablo 48
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İmkan
Bulduklarında Sporla Uğraşma İsteklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
---	3	2,8	2,8
EVET	45	41,3	44,0
BAZEN	14	12,8	56,9
HAYIR	47	43,1	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 50
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İmkan
Bulduklarında Sporla Uğraşma İsteklerine İlişkin Dağılım

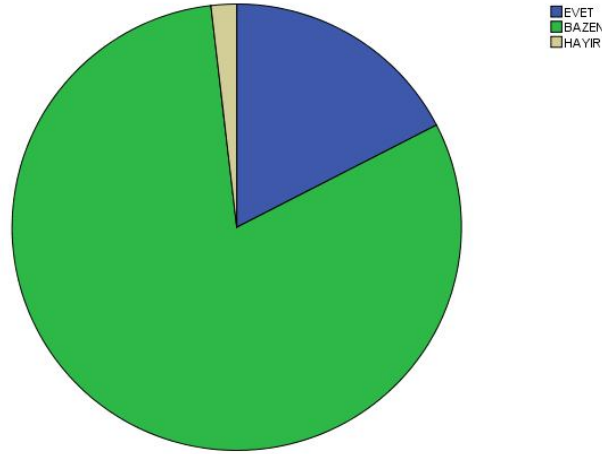

Tablo 48 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin imkan bulduklarında sporla uğraşma isteklerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Tablo incelendiğinde evet diyenler 45 kişi ile %41.3, bazen diyenler 14 kişiyle %12.8, Hayır diyenler 47 kişiyle %43.1'i oluşturdukları görülmektedir.

Tablo 49
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sportif Yeteneklerinin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
EVET	19	17,4	17,4
BAZEN	88	80,7	98,2
HAYIR	2	1,8	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 51
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sportif Yeteneklerinin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

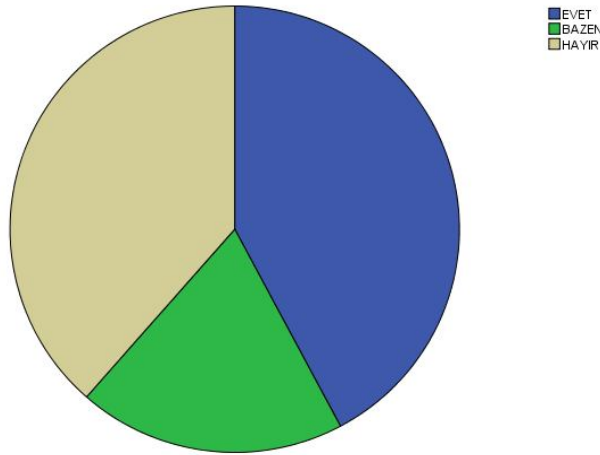

Tablo 49 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin sportif yeteneklerinin olup olmadığına ilişkin dağılımı göstermektedir. Tablo incelendiğinde, evet diyenlerin oranı 19 kişiyle %17.4 tür. Bazen diyenlerin oranı 88 kişiyle %80.7, hayır diyenlerin oranı ise 2 kişiyle %1.8 dir.

Tablo 50
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Spor Yapma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	46	42,2	42,2
BAZEN	21	19,3	61,5
HAYIR	42	38,5	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 52
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Spor Yapma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım

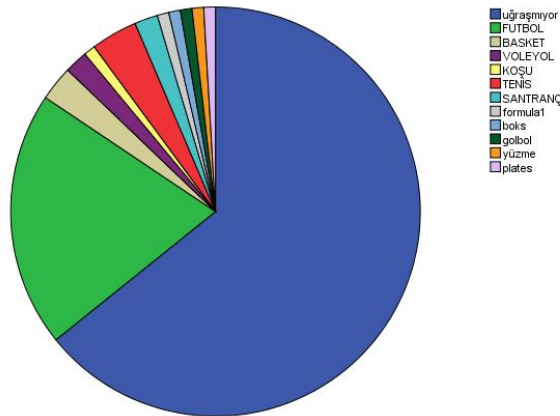

Tablo 50’de Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin diğer engellilerle bir arada spor yapma ihtiyaçlarına ilişkin bir dağılım yer almaktadır. Bu dağılıma göre engellilerle bir arada spor yapacakları ortama ihtiyaç duyanlar 46 kişi %42.2, bazen ihtiyaç duyanlar 21 kişi %19.3, ihtiyaç duymayanlar ise 42 kişi %38.5 tir.

Tablo 51
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgilendiği
Duydukları Spor Dallarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
UĞRAŞMIYOR	70	64,2	64,2
FUTBOL	22	20,2	84,4
BASKET	3	2,8	87,2
VOLEYOL	2	1,8	89,0
KOŞU	1	,9	89,9
TENİS	4	3,7	93,6
SANTRANÇ	2	1,8	95,4
FORMULA1	1	,9	96,3
BOKS	1	,9	97,2
GOLBOL	1	,9	98,2
YÜZME	1	,9	99,1
PLATES	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 53
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgilendiği
Duydukları Spor Dallarına İlişkin Dağılım

Tablo 51 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ilgi duydukları spor dallarına ilişkin dağılım verilmiştir. Bu tabloya göre, hiçbir spor dalıyla uğraşmayanların sayısı 70 kişi %64.2, futbollar ilgilenenlerin sayısı 22 %20.2, basketbolla ilgilenenlerin sayısı 3 kişi % 2.8, voleybolla ilgilenenlerin sayısı 2 kişi %1.8, koşu yapanların, boks, yüzme, plates, golbol ve formula ile ilgilenenlerin sayıları 1 kişi ile %0.9, tenisle ilgilenenlerin sayısı ise 4 kişi % 3.7, satrançla ilgilenenlerin sayısı 2 kişi ile %1.8 dir.

2.2.5 ENGELLİ BİREYLERİN SANATSAL GEREKSİNİMLERİ

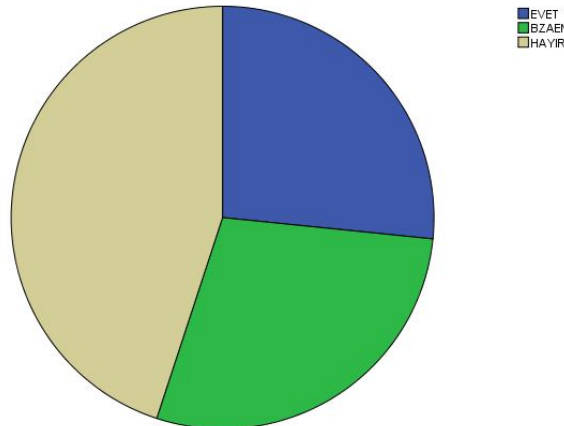
Tablo 52

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanata İlgili
Duyma Oranlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
EVET	29	26,6	26,6
BAZEN	31	28,4	55,0
HAYIR	49	45,0	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 54

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanata İlgili
Duyma Oranlarına İlişkin Dağılım

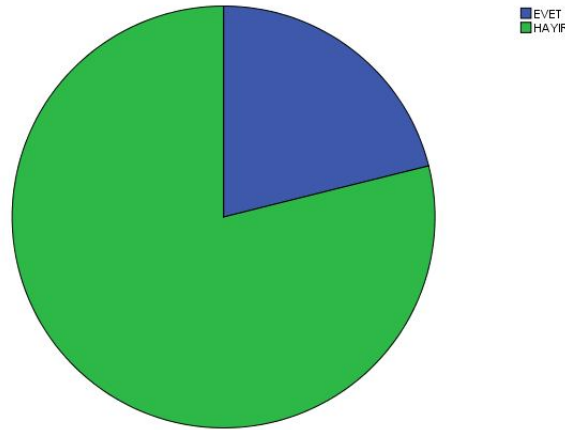

Tablo 52 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanata İlgili Duyuma Oranlarına İlişkin Dağılımı göstermektedir. Bu tablo incelendiğinde sanata ilgi duyanların sayısı 29 kişi %26.6, Sanata bazen ilgi duyanların sayısı 31 kişi ile %28.4, sanata ilgi duymadıklarını belirtenlerin sayısı ise 49 kişi ile % 45.0 olarak görülmüştür.

Tablo 53
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yeteneğe Sahip Olma Durumlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
EVET	23	21,1	21,1
HAYIR	86	78,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 55
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yeteneğe Sahip Olma Durumlarına İlişkin Dağılım

Tablo 53 Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yeteneğe Sahip Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı göstermektedir. Bu tablo incelendiğinde sanatsal yeteneğe sahip olanların sayısı 23 kişi %21.1, Sanatsal yeteneğe sahip olmayanların sayısı 86 kişi ile %78.9 olarak dağıldığı görülür.

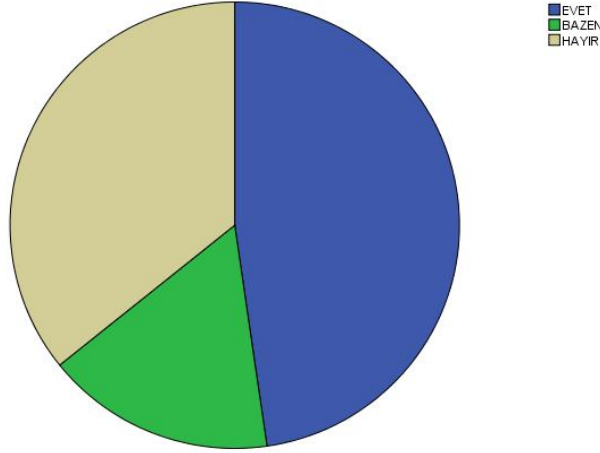
Tablo 54

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Sanatsal Faaliyetlerde Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	52	47,7	47,7
BAZEN	18	16,5	64,2
HAYIR	39	35,8	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 56

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Diğer Engellilerle Birarada Sanatsal Faaliyetlerde Bulunma İhtiyaçlarına İlişkin Dağılım

Tablo 54 incelendiğinde Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin diğer engellilerle bir arada sanatsal faaliyetlerde bulunma isteğine ilişkin veriler yer almaktadır. Evet diyenler 29 kişi ile %26.6, hayır diyenler 49 kişi ile %45, bazen diyenler 31 kişi ile %28.4 oranındadır.

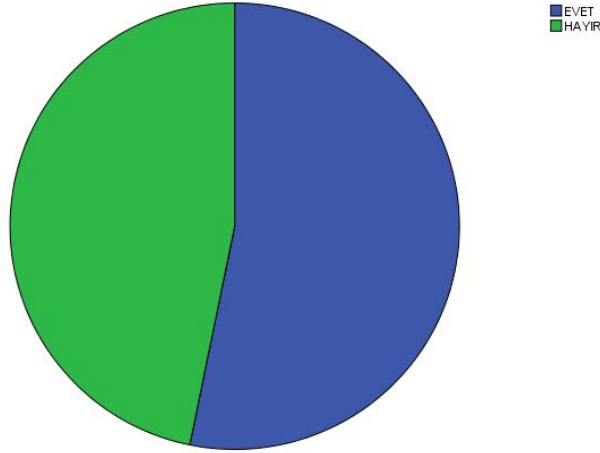
Tablo 55

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yetenek Geliştirme İsteğine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
EVET	58	53,2	53,2
HAYIR	51	46,8	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 57

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sanatsal Yetenek Geliştirme İsteğine İlişkin Dağılım

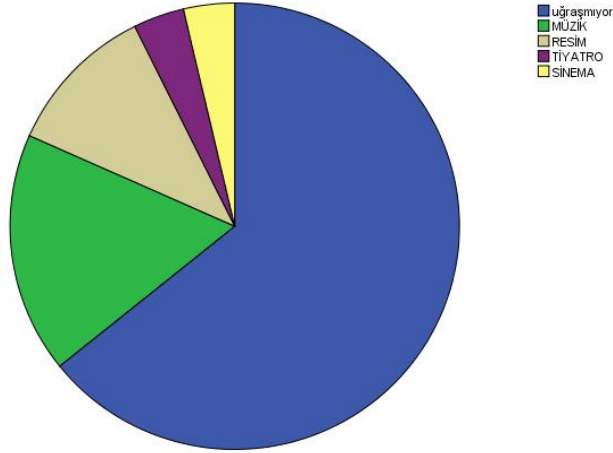

Tablo 55'te Engellilerin sanatsal yetenek geliştirme isteğine ilişkin dağılım yer almaktadır. Tablo incelendiğinde evet diyenler 58 kişiyle %53.2, hayır diyenler ise 51 kişi ile %46.8'i oluşturmaktadır.

Tablo 56
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgi Duydukları
Sanat Dallarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yıgmal Yüzde (%)
UĞRAŞMIYOR	70	64,2	64,2
MÜZİK	19	17,4	81,7
RESİM	12	11,0	92,7
TİYATRO	4	3,7	96,3
SİNEMA	4	3,7	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 58
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İlgi Duydukları
Sanat Dallarına İlişkin Dağılım

Tablo 56 engellilerin ilgi duydukları sanat dallarına ilişkin dağılım görülmektedir. Tablo incelendiğinde Müzikle ilgilenenler 19 kişi ile %17,4, resimle ilgilenenler 12 kişi ile %11, tiyatro ve sinema 4 er kişi ile %3.7 dir. Uğraşmayanların oranı ise 70 kişi ile %64.2 yi oluşturmaktadır.

2.2.6 ENGELLİ BİREYLERİN EKONOMİK GEREKSİNİMLERİ

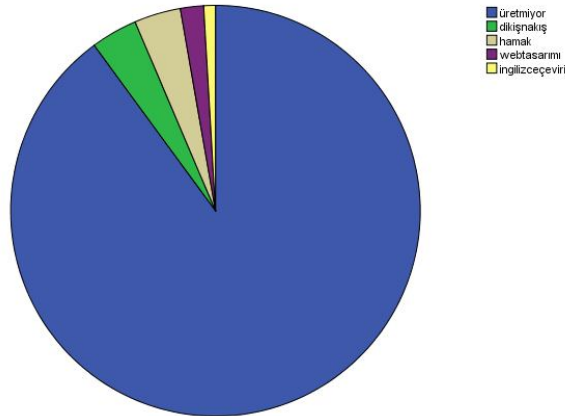
Tablo 57

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Üretimde Bulunma Oranlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
ÜRETMİYOR	98	89,9	89,9
DİKİŞ NAKİŞ	4	3,7	93,6
HAMAK	4	3,7	97,2
WEBTASARIMI	2	1,8	99,1
İNGİLİZCEÇEVİRİ	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 59

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Üretimde Bulunma Oranlarına İlişkin Dağılım

Tablo 57 Engellilerin üretimde bulunma oranlarına ilişkin dağılımı göstermektedir. Bu tabloya göre dikiş nakışla üretim yapanlar 4 kişi ile %3.7, hamak üretenler 4 kişi %3.7, web tasarımı yapanlar 2 kişi ile %1.8, İngilizce çeviri yapanlar 1 kişi ile %0.9 oranındadır. Katılanlardan 98 kişi ise hiçbir şey üretmemekte ve oranları ise %89.9 dur.

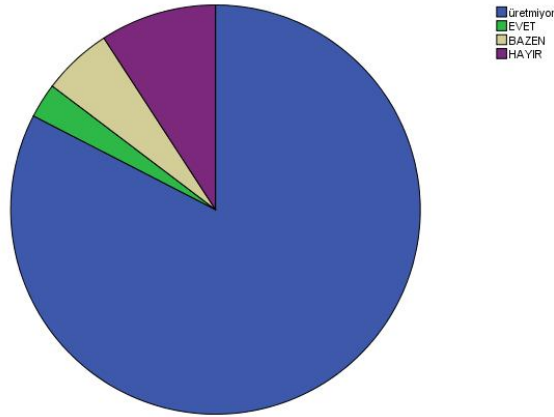
Tablo 58

**Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ürettiklerini
Kazanca Dönüştürme Oranlarına İlişkin Dağılım**

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmış Yüzde (%)
ÜRETİYOR	90	82,6	82,6
EVET	3	2,8	85,3
BAZEN	6	5,5	90,8
HAYIR	10	9,2	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 60

**Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ürettiklerini
Kazanca Dönüştürme Oranlarına İlişkin Dağılım**

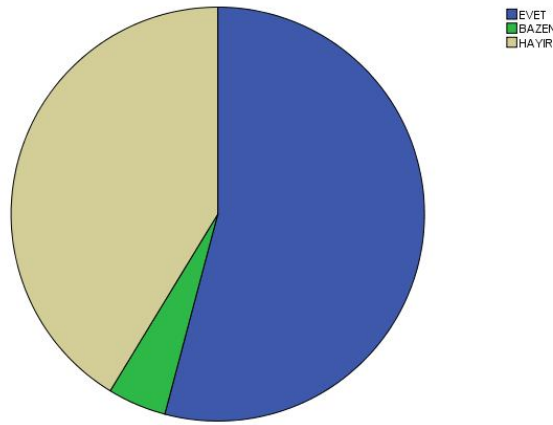

Tablo 58 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ürettiklerini kazanca dönüştürme oranlarına ilişkin dağılımı göstermektedir. Bu tabloya göre ürettiklerinizi kazanca dönüştürüyor musunuz? sorusuna evet diyenlerin oranı 3 kişi ile %2.8, hayır diyenlerin oranı 10 kişi ile %9.2, bazen diyenlerin oranı ise 6 kişi ile %5.4, üretmeyenlerin oranı ise 90 kişi ile %82.6'yı oluşturmaktadır.

Tablo 59
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ekonomik
Gelir Getirici Bir Uğraşı Edinme İsteklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	59	54,1	54,1
BAZEN	5	4,6	58,7
HAYIR	45	41,3	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 61
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Ekonomik
Gelir Getirici Bir Uğraşı Edinme İsteklerine İlişkin Dağılım

Tablo 59 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ekonomik gelir getirici bir uğraşı edinme isteklerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Bu ankette ekonomik gelir getirici bir uğraşı edinmek ister misiniz? sorusuna evet diyenler 59 kişi ile %54.1, bazen diyenler 5 kişi ile %4.6, hayır diyenler 45 kişi ile %41.3 tür.

2.2.7 ENGELLİ BİREYLERİN KÜLTÜREL GEREKSİNİMLERİ

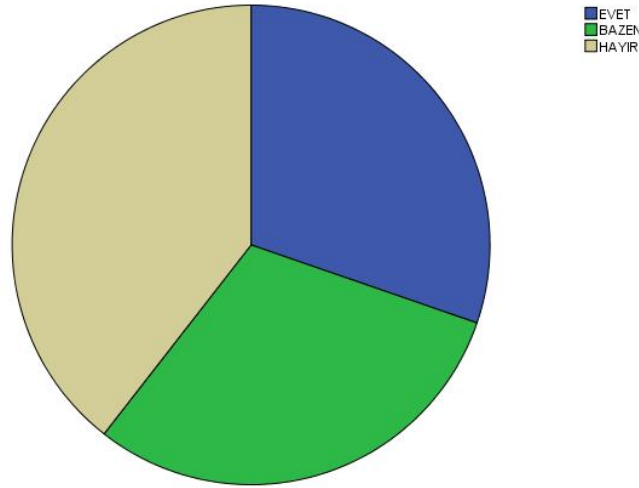
Tablo 60

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Kitap Okuma/Dinleme Oranlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	33	30,3	30,3
BAZEN	33	30,3	60,6
HAYIR	43	39,4	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 62

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Kitap Okuma/Dinleme Oranlarına İlişkin Dağılım

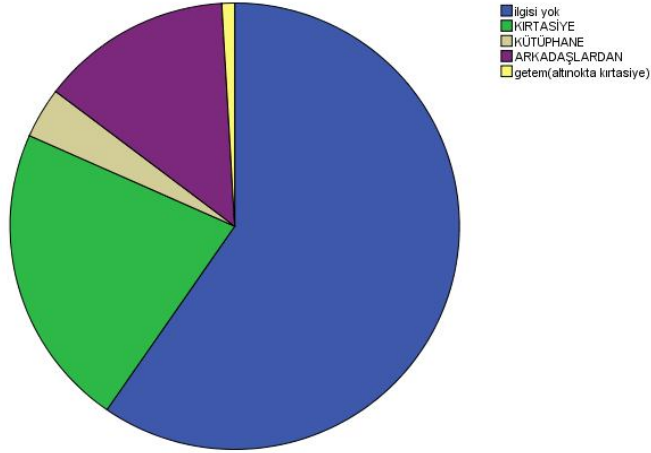

Tablo 60 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin kitap okuma-dinleme oranlarına ilişkin dağılımı göstermektedir. Bu dağılıma göre kitap okur musunuz? sorusuna evet diyenlerin sayısı 33 kişi %30.3, bazen diyenlerin sayısı 33 kişi ile %30.3, hayır diyenleri sayısı 43 kişi ile %39.4'ü oluşturmaktadır.

Tablo 61
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İhtiyaç
Duydukları Kitapları Nereden Edindiklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
İLGİSİ YOK	65	59,6	59,6
KIRTASIYE	24	22,0	81,7
KÜTÜPHANE	4	3,7	85,3
ARKADAŞLARDAN	15	13,8	99,1
GETEM (ALTINOKTA KIRTASIYE)	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 63
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin İhtiyaç
Duydukları Kitapları Nereden Edindiklerine İlişkin Dağılım

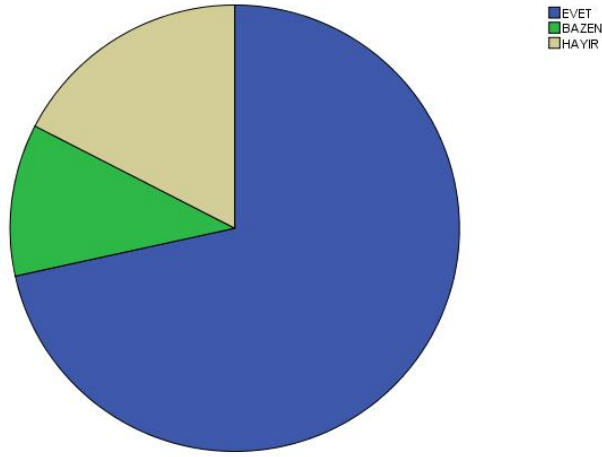

Tablo 61 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ihtiyaç duydukları kitapları nereden edindiklerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Tabloya göre 65 kişi %59.6 kitapla ilgisi olmadığını, 24 kişi %22 kitapları kırtasiyelerden, 4 kişi %3.7 kütüphanelerden, 15 kişi %13.8 arkadaşlarından, 1 kişi ise %0.9 getem (altı nokta) den temin ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 62
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Tiyatroya
Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	78	71,6	71,6
BAZEN	12	11,0	82,6
HAYIR	19	17,4	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 64
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Tiyatroya
Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım

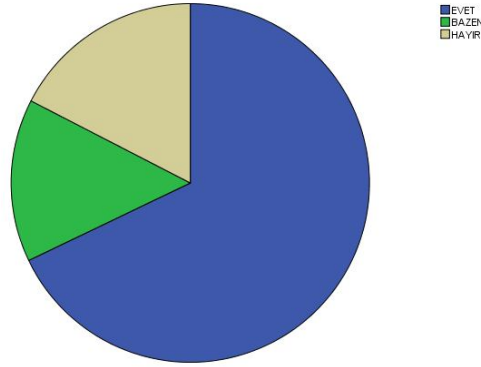

Tablo 62 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin tiyatroya gitme isteklerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Tabloya göre evet diyenler 78 kişi ile %71.6, bazen diyenler 12 kişi ile %11, hayır diyenler ise 19 kişi ile %17.4 ü oluşturmaktadır.

Tablo 63
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sinemaya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	74	67,9	67,9
BAZEN	16	14,7	82,6
HAYIR	19	17,4	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 65
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Sinemaya Gitme İsteklerine İlişkin Dağılım

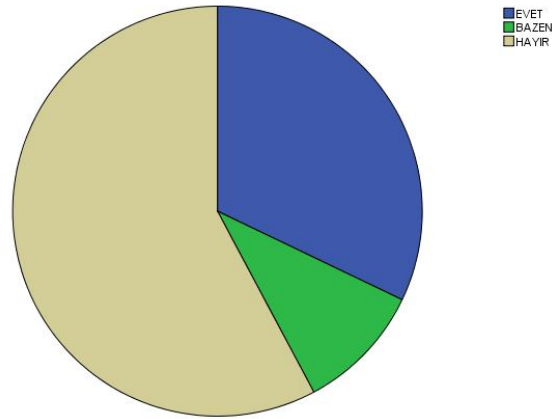

Tablo 63 Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin sinemaya gitme isteklerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Tabloya göre evet diyenlerin sayısı 74 kişi %67.9, bazen diyenlerin sayısı 16 kişi %14.7, hayır diyenlerin sayısı 19 kişi %17.4 olarak belirlenmiştir.

Tablo 64
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Panel,
Sempozyum vb Etkinliklere Katılma Oranlarına İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yıgmal Yüzde (%)
EVET	35	32,1	32,1
BAZEN	11	10,1	42,2
HAYIR	63	57,8	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 66
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Panel,
Sempozyum vb Etkinliklere Katılma Oranlarına İlişkin Dağılım

Tablo g4Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin panel sempozyum ve benzeri etkinliklere katılma durumlarını göstermektedir. Tablo incelendiğinde evet diyenlerin sayısı 35 kişi ile %32.1, hayır diyenlerin sayısı 63 kişi ile %57.8, bazen diyenlerin sayısı 11 kişi ile % 10.1’ oluşturmaktadır.

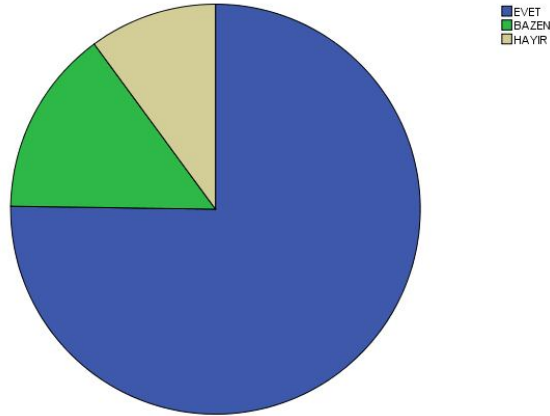
Tablo 65

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Yemek, Aışveriş Gibi Gereksinimleri İçin Alternatiflerin Sunumuna İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığmal Yüzde (%)
EVET	82	75,2	75,2
BAZEN	16	14,7	89,9
HAYIR	11	10,1	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 67

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Yemek, Aışveriş Gibi Gereksinimleri İçin Alternatiflerin Sunumuna İlişkin Dağılım

Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin yemek alışveriş gibi gereksinimleri için alternatiflerin sunumuna ilişkin dağılımı göstermektedir. Yemek alışveriş vb gereksinimleri için alternatifler sunulmasını isteyenlerin sayısı 82 kişi ile %75.2, hayır diyenler 11 kişi ile %14.7, bazen diyenler 11 kişi ile % 10.1'i oluşturmaktadır.

2.2.8 ENGELLİ BİREYLERİN ENGELSİZ YAŞAM MERKEZİNDEN BEKLENTİLERİ

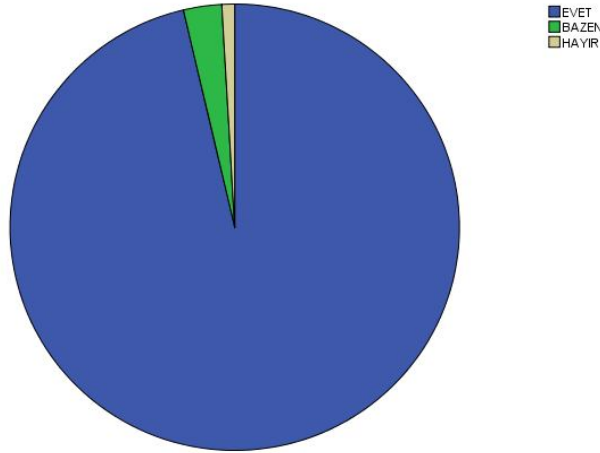
Tablo 66

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engelsiz Yaşam Merkezine Ulaşım Konusundaki Görüşlerinin Dağılımı

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	105	96,3	96,3
BAZEN	3	2,8	99,1
HAYIR	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 68

Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Engelsiz Yaşam Merkezine Ulaşım Konusundaki Görüşlerinin Dağılımı

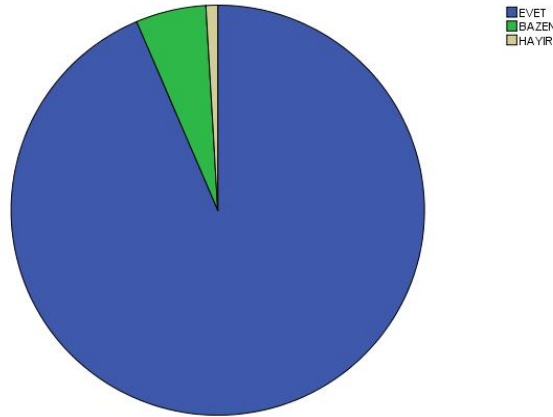

Tablo 66 incelendiğinde Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin merkezin kurulması durumunda ulaşımın kolay olmasının istedikleri 105 kişinin %96 ile evet dedikleri, 3 kişi ile %2 bazen, 1 kişi ile %1 hayır cevabını verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 67
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Merkezin Sağlayacağı Kolaylık Konusundaki Beklentilerine İlişkin Dağılım

	Sayı (f)	Yüzde (%)	Yığılmalı Yüzde (%)
EVET	102	93,6	93,6
BAZEN	6	5,5	99,1
HAYIR	1	,9	100,0
Toplam	109	100,0	

Grafik 69
Engelsiz Yaşam Merkezi Araştırmasına Katılan Engellilerin Merkezin Sağlayacağı Kolaylık Konusundaki Beklentilerine İlişkin Dağılım

Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin engelsiz yaşam merkezi içerisinde bulundukları sürece tüm gereksinimlerini kolayca karşılayabilirim sorusunda evet diyenlerin sayısı 102 kişi ile %93.6, bazen diyenleri sayısı 6 kişi ile %5.5, hayır diyenler 1 kişi ile %0.9 dur.

NOT: Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ankette yer alan açık uçlu oluşturulmuş olan 37. Soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde beklentilerinin en fazla 34 firekans ile sosyal ve kültürel alanlarda beklenti bildirdikleri görülmüştür. Ardından 32 firekans ile sportif alandaki etkinlikler, 31 firekans ile sanatsal etkinlikler, 25 firekans ile ilgi ve destek, 23 firekans ile engelli rampasının olması, 20 firekans ile maddi yardımlarda bulunması, 17 firekans ile oyun alanlarının olması, 9 firekans ile okuma salono, 6 firekans ile meslek edindirmeme kursları ve iş atölyesi, 2 firekans ile engelli araçlarının temini, 3 firekans ile engelli rampası, 1 firekans ile frekans ile ibadet yeri, şeklinde dağılım göstermiştir.

BÖLÜM 4

Sonuç ve Öneriler

4.1.Sonuçlar

4.2. Engelli Algısı Araştırmasının Sonuçları Ve Yorumları

Bu bölümde, Engelli algısı araştırmasında elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin yorumlar sunulmuştur.

Engelli algısı araştırmasına katılanların illere göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların Kars ilinden katılım daha fazla olduğu tespit edilmiştir. İlçeler bazında katılımın ise en çok Kars il merkezinden olduğu ve bunu diğer ilçeler izlemiştir. Anket uygulanan bireylerin sayısının en az olduğu ilçenin az ise Selim ilçesi olduğu, Susuz ilçesinden ise hiç katılımın olmadığı görülmüştür. Bununa ek olarak, incelenen verilere göre araştırmaya katılan bireylerin hiç birisi köy belirtmemiştir. Verilere göre bu araştırmaya katılan bireylerin büyük bir oranı mahalle bildirmemiştir. Halitpaşa mahallesinde katılım az olmuştur. En fazla katılım Paşaçayırı mahallesi sağlamıştır. Katılımcılar cinsiyetlerine göre incelendiğinde erkek oranının kadın oranından fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde yüksek katılımın lise ve dengi meslek okulu düzeyinde olduğu saptanmıştır. En düşük katılımı ise ilkokul düzeyindeki bireylerin olduğu görülmüştür.

Yaş bakımından cevaplayıcıların geniş bir dağılım gösterdiği saptanmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun her hangi bir işte çalışmadığı görülmüştür. Çalışanların ise kamu ve özel sektörde istihdam edildiği görülmüştür.

Engellilere yardım eder misiniz? sorusuna büyük oranda evet cevabı verilmiştir. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılanlar arasında engellilere yardım edenlerin sayısı daha fazladır. Ailesinde ya da yakın çevresinde engelli birey olanların oranının düşük olduğu görülmüştür.

Katılımcıların büyük çoğunluğu engellileri yardıma muhtaç bireyler olarak görmektedirler. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılanlar arasında engellilerle ilgili kamu kurumlarını ve STK'ları ziyaret edenlerin oranı düşüktür.

Verilere göre engellilerle ilgili dini veya ilmi konuşmaları dinleme konusunda katılımcıların olumlu yönde görüş belirttikleri saptanmıştır. Engellilerle ilgili bilgileri ise daha çok yazılı ve görsel iletişim araçlarından edindikleri ortaya çıkmıştır.

Çalışma sonuçlarına göre insanların çoğunluğu engelli bireylerle vakit geçirmek istediğini ifade etmişlerdir. Fakat verilere göre insanların çoğunluğu engelli bireylerle vakit geçirme imkanı bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu imkanın daha çok bir engelsiz yaşam merkezi aracılığıyla edinebileceklerini bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılanların çoğunluğu dikkate değer bir oranda, engellilere gerekli imkan ve ortam sağlanırsa diğer insanlar gibi yaşama katılacağı görüşündedir. Çok az katılımcı ise bunun aksini ifade etmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre insanların büyük bir oranda engellilerin yaşam içerisinde engelsiz insanlarla birlikte yaşaması gerektiği görüşündedir.

Elde edilen verilere göre büyük oranda “engel engelli bireyler için verilmiş bir cezadır” ifadesine katılmadıklarını ifade ettikleri görülüyor. Araştırmaya katılan bireylerin engellilerle bir arada olacağı ve çeşitli paylaşımlarda bulunacağı ortamlara duyulan ihtiyaca olumlu görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır.

Elde edilen veriler incelendiğinde büyük bir oranda engellilerin sanatsal etkinliklerle uğraşmalarını olumlu buldukları ve yine engellilerin sportif etkinliklerle uğraşması yüksek bir oranda olumlu görüşle karşılanmıştır. Bunun yanında engellilerin kültürel ve sosyal etkinliklerle uğraşması gerektiği yönünde olumlu bir görüşün ağırlıklı olarak ortaya çıktığı görülmüştür.

4.3. Engelsiz Yaşam Merkezden Beklentiler Araştırmasının Sonuç ve Yorumları

Bu bölümde, Engelsiz Yaşam Merkezinden Beklentiler Araştırmasından elde edilmiş olan sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin yorumlar sunulmuştur.

Engelsiz Yaşam Merkezinden Beklentiler Araştırmasına katılanların illere göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların tamamının Kars ilinden olduğu tespit edilmiştir. İlçelere göre katılım incelendiğinde yine en çok Kars il merkezinden katılımın olduğu bunu Selim ilçesinin izlediği ve ardından ise Sarıkamış Arpaçay ve diğer illerin izlediği görülmüştür. Susuz ilçesinden katılım gerçekleşmemiştir. Araştırmaya katılan bireylerin hiç birisinin köy belirtmemiş olduğu görülmektedir. Mahalle belirtmemiş olanların oranı yüksek olmasına karşın belirtenlerin en fazla Şehitler mahallesi ile İstasyon Mahallesi ve Bülbül mahallesinden oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak toplamda 18 mahalleden katılımın gerçekleştiği görülür.

Katılımcıları anketi dolduranın kimliğine ilişkin vermiş oldukları bilgiler incelendiğinde en fazla kendilerinin ardından annelerin, bakıcılarının, kardeşlerinin ve en düşük ise babaların cevap verdikleri tespit edilmiştir. Bu durumun çalışmanın gündüz yapılmasından ve babaların çalışıyor olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Katılımcıların yaşları incelendiğinde geniş bir ranja sahip bir dağılımın ortaya çıktığı görülür. Frekansların bu ranjda dağılım gösterdiği ortaya çıkmıştır. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde araştırmaya katılanlardan erkeklerin kadınlardan daha fazla olduğu görülür.

Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde en yüksek katılımın eğitim düzeyi olarak ilkokul, ardından en yüksek katılımın okuryazar olmayanlardan oluştuğu ve bunu lise ve ortaokul düzeyinin takip ettiği saptanmıştır. Bu durum ise cevaplayıcıların eğitim düzeyi bakımından büyük bir oranda ortaokul ve altı bir eğitim düzeyinde olduklarını gösterir.

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde evli olmayanların oranının yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun meslek sahibi olmadığı ve herhangi bir işte çalışmadığı, çalışan düşük bir sayıda engellinin ise ağırlıklı olarak kamu sektöründe, az bir kısmının ise özel sektörde çalıştıklarını ifade edilmiştir.

Çalışmaya katılan engellilerin engel türüne göre dağılımı incelendiğinde, Engellilerin engel türüne göre dağılımında elde ettiğimiz bulgulara göre en yüksek engel türü ortopedik engelli ardından zihinsel engelli, en azı ise işitme grubundan engellinin yer aldığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda engellilerin hizmetlere erişim düzeylerine ilişkin dağılıma göre engelliler önemli bir oranda hizmetlere erişimde güçlükler yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre engellilerin erişmekte zorlandıkları hizmetler olarak; ulaşım, sağlık, kaldırım ve rampa, sosyal ve kültürel etkinliklere katılma, iletişim, bakıcı, sesli ikaz, para çekme, yayınlara ulaşım biçiminde ifade edilmiştir.

Engellilerin büyük oranda engellilerin diğer insanlarla bir arada bulunmak istedikleri görülmüştür. Elde edilen verilere göre engellilerin büyük oranda diğer insanlarla bir arada olma imkânlarının olduğu da ifade edilmiştir. Ayrıca elde edilen verilere göre engellilerin diğer engellilerle bir arada bulunma ihtiyaçlarının yüksek bir düzeyde olduğu görülmüş ve bunun önemsedikleri kanaatine ulaşılmıştır.

Elde edilen verilere göre engellilerin sporla uğraşma oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Engellilerin diğer insanlarla bir arada bulunmak istedikleri ortamları tiyatro, sinema, kafeterya, okuma salonu, restoran, iş atölyesi, oyun parkı, hastane ve spor alanı şeklinde ifade ettikleri saptanmıştır.

Engelli katılımcıların büyük çoğunluğunun sporla uğraşmadıkları tespit edilmiştir. Fakat imkan bulduklarında sporla uğraşma isteklerine ilişkin dağılımı incelendiğinde yüksek bir oranda evet cevabını verdikleri görülmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre engellilerin sportif yeteneklerinin bazen seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum katılımcıların imkan olduğunda spor yapabilecekleri biçiminde yorumlanabilir. Engellilerin diğer engellilerle bir arada spor yapma ihtiyacı duydukları da ifade edilmiştir. Engellilerin ilgi duydukları spor dalları incelendiğinde çok çeşitlilik gösterdiği gözlenmektedir.

Engellilerin sanata ilginin evet ve bazen işaretlemelerinin yığılmalı frekansı incelendiğinde % 50'nin üzerinde olduğu görülür. Bu durumun engellilerin sanatla ilgili oldukları biçiminde yorumlanması mümkündür. Fakat kendilerinin bir sanatsal yeteneklerinin olmadığını da ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan engelliler, diğer

engellilerle bir arada sanatsal faaliyetlerde bulunma isteğine olumlu cevap vermişlerdir. Elde edilen verilere göre engellilerin yarıdan fazlası sanatsal yeteneğini geliştirmek için çaba göstermek istemektedir. Elde edilen sonuçlara göre engellilerin büyük bir çoğunluğu herhangi bir sanat dalıyla uğraşmadıklarını ifade etmişlerdir. Fakat bu durum onların isteksiz oldukları biçiminde yorumlanmamalı. Bu durumun, engellilerin yapabilecekleri konusunda özgüvenlerinin geliştirilmesi ve uygun ortamlar ile fırsatların sunulması için bir gerekçe teşkil ettiği söylenebilir.

Elde edilen sonuçlara göre engelliler büyük oranda bir şey üretmediklerini ifade etmişlerdir. Verilere göre üretimlerini kazanca çevirme imkanı bulanların oranının düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir getirici bir uğraşı edinmek isteyenlerin oranı istemeyenler göre daha yüksektir. Bu durumun, engellilerin girişim konusunda desteklenmesi ile ilgili olduğu söylenebilir. Toplumda engellilere kazanç elde etmeleri için fırsatlar sunulmalıdır.

Kitap okur musunuz- dinler misiniz sorusuna hayır diyenlerin oranı diğerlerine göre daha fazladır. Bu durum engellilerin arasında kitap okuma ve dinleme oranının düşük olduğunu göstermektedir. Fakat yine kitaba ulaşım konusunda gerekli imkanların sunulmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen sonuçlara göre engellilerin büyük bir çoğunluğu tiyatroya gitmeyi istemektedirler, yine engellilerin çoğu sinamaya gitme isteğinde olduğunu bildirmişlerdir. Panel, sempozyum vb. etkinliklere katılım oranlarına bakıldığında katılımlarının düşük olduğu söylenebilir.

Engelsiz yaşam merkezine olan ihtiyacı vurguladıkları gözlenmiş ve engelliler büyük oranda, temel gereksinimlerini karşılayabilecekleri ortamların olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun için alternatiflerin olması gerektiğini de bildirmişlerdir. Engelsiz yaşam merkezine ulaşımın kolay olması, merkez içerisinde bir çok gereksinimlerini kolayca karşılayabilmeleri. Engelsiz yaşam merkezi araştırmasına katılan engellilerin ankette yer alan açık uçlu oluşturulmuş olan 37. Soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde beklentilerini en fazla sosyal ve kültürel alanlarda bildirdikleri görülmüştür. Ardından sportif alandaki etkinlikler, sanatsal etkinlikler, ilgi ve destek, engelli rampasının olması, maddi yardımlarda bulunması, oyun alanlarının olması,

okuma salonu, meslek edindirmeme kursları ve iş atölyesi, engelli araçlarının temini, , ibadet yeri vb ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

4.4. Öneriler

1. Kars ili'nde yapılmış olan engelli algısı araştırmasından elde edilen sonuçlara göre katılımcıların engelli algısının oldukça olumlu olduğu bu algının oluşturulmasında STK'ların ve son yıllarda Devlet Kurumlarının çalışmalarının etkili olduğu söylenebilir. Bu tür çalışmaların desteklenerek devam ettirilmesi gerekmektedir.
2. Bu tür çalışmaların daha büyük örneklemeler üzerinde tekrarlanması engellilerin normal bireylerce algılarının sürekli izlenmesi ve buna ilişkin politikaların belirlenmesi gerekmektedir.
3. Engellilere yardım etme bakımından toplumda olumlu bir atmosferin olduğu tespit edilmiştir. Bu yardım etme isteğinin engellileri geliştirici alanlara yönlendirilmesi gerekmektedir.
4. Katılımcılar engellileri yardıma muhtaç olarak görmektedirler. Bu yardım! Kavramının toplumda doğru anlaşılması için resmi ve sivil Toplum Kuruluşlarına Önemli görevler düşmektedir.
5. Katılımcılar engellilerle bir arada olabilecekleri ortamların olmasını arzu etmektedirler. Bu istek Engelsiz Yaşam Merkezi ile karşılanabilir.
6. Engellilerin yaşam içerisinde diğer insanlarla paylaşımlarda bulunmalarının önemi kavranmış görünüyor. Engelsiz Yaşam Merkezinin normal bireylerde hizmet sunması önemlidir.
7. Araştırmaya katılanlar engellilerin spor, sanat, kültür etkinliklerine katılmalarının gerekliliğini vurgulamışlardır. Bu talep Engelsiz Yaşam Merkezi aracılığıyla karşılanabilir.
8. Engellilere uygulanmış olan anketten elde edilen sonuçlara göre çok geniş bir yaş dağılımında bir katılımın olduğu görülmüştür. Bu nedenle çalışmanın sonuçlarının genellenebilirliği yükselmiştir. Ayrıca eğitim kademeleri bakımından da aynı durum söz konusudur. Bu nedenle araştırma sonuçlarının dikkatle incelenmesi önem kazanmaktadır.
9. Araştırmaya katılan engellilerin çoğunluğunun meslek sahibi olmadıkları görülmüştür. Kurulacak bir Engelsiz Yaşam Merkezinde Meslek Edindirme çalışmalarıyla engellilerin meslek edinmeleri sağlanabilir.

10. Kurulacak bir Engelsiz Yaşam Merkezi bir ık engelliye iş ve çalışma imkanı sunabilir.
11. Engellilerin hizmetlere erişimi bakımından yaşadıkları problemlerin çözümünde Engelsiz Yaşam Merkezi imkanlar sunabilir.
12. Engellilerin diğeri insanlarla bir arada olma istekleri yüksektir. Bu durum kurulacak bir Engelsiz Yaşam Merkezi aracılığı ile giderilebilir.
13. Engellilerin sanat, spor, kültür ve ibadet konularında gereksinimlerinin karşılanması için Engelsiz Yaşam Merkezi önemli görünmektedir.
14. Engellilerin sosyal ve kültürle ve bilimsel etkinliklere katılmalarının kolaylaştırılması ve kendilerini geliştirmeleri, yaşama aktif birer vatandaş olarak katılmaları için Engelsiz Yaşam Merkezinin önemli olduğu söylenbilir.

KAYNAKLAR

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Bütteni (2011) Sayı (f) 71, Nisan 2011.
Erişim Tarihi: 27.05.2013.

Durmuş T. (2013). Kars'ta Engelli sayısı 4507. Bakan Şahin Açıkladı. /Serhat'ın Sasi Siyasal Birikim. www.siyasalbirikim.com.tr/haber.php?haber_id=16063. Erişim tarihi 27.05.2013

Dünya Engelliler Vakfı Engelsiz şehir planlamaı bilgilendirme raporu İstanbul 2010
[httpwww.ika.org.tr](http://www.ika.org.tr) 2011

Dünya Sağlık Örgütü (2011). Dünya Engellilik Raporu. Yönetici Özeti.
siteresources.worldbank.org/.../Resources/455687.../YoneticiOzeti.pdf
adresinden **Erişim Tarihi 27.05.2013.**

İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE 2011) http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/view/14197/BASIN_A%C3%87IKLAMASlsege_2011v6.pdf
adresinden 10.7.2012 tarihinde alınmıştır.

Karatas K, Gökçearslan E. 2010 Türk_Ye'de Engell_Kadın Olmak: Deney_Mler Ve Çözüm Öner_Ler_ Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. The Journal Of International Social Research Volume: 3 Issue: 13 Year: 2010 *Woman Studies (Special Issue)*

Kaya, H. (2013). Kalkınma Süreçlerine Engelli Katlısı. www.sosyalhizmetuzmani.or/enginelli_kalkinma.htm. adresinden erişim tarihi 27.05.2013.

Kuleli, K. (2012), TS EN 81-70 ve Pren 81-82 STANDARDINA GÖRE ERİŞİM Asansör Sempozyumu /İzmir.

Özmen A. (2013). “Özellikle Kız Çocuklarının Okullaştırılması Projesi”. Yayınlanmamış Araştırma Raporu. MEB-Avrupa Birliği Ortaklığı İle. Kars 2013.

Öztürk M, (2012) Türkiye’de Engelli Gerçeği Raporu, ,Canda Özür Olmaz Derneği, İstanbul.

Özörlöler Araştırması (2002) DİE ve Başbakanlık Özürlöler İdaresi Başkanlığı “2002 Özürlöler Araştırması”

Özürlölerin sorun ve beklentisi araştırması 2010 T.C. Aile ve Sosyal Politikalar bakanlığı- TÜİK)

TÜİK (2013) Bülteni Sayı: 15843 tarih 31Ocak 2013. Türkiye İstatistik Kurumu Yayını. Erişim Tarihi: 27.05.2013.

Yazıcı E., Yemişci D. A. (2010) ENGELLİLERE İLİşKİN SİVİL TOPLUM KURULUşLARININ SORUNLARI: İZMİR İLİ BAKIMINDAN BİR DEğERLENDİRME Dokuz Eylül Üniversitesi Dokuz Eylül Üniversitesi <httpwww.sosyalhaklar.net> 2010bildiriyazici.pdf

Yıldız, E.B., Sivri U., Berber M. (2010). Türkiye’de İllerin SosyoEkonomik Gelişmişlik Sıralaması

EKLER

3. Engelli algısı anketi

4. Merkezden beklentiler anketi

EK 1

ENGELLİ ALGISI ANKETİ

Kıymetli katılımcı,

Bu anket sizin, engelli bireylerle ilgili algılarınız hakkında fikir edinmek üzere hazırlanmıştır.

Vereceğiniz cevaplar bizim için önemlidir. Bu nedenle her bir soruyu dikkatli ve içten cevaplandırmanız gerekmektedir.

Yardımanız için teşekkür ederiz.

TARİH:/...../2013

İL:

İLÇE:

BUCAK:

KÖY:

MAHALLE ADI:

1. Cinsiyetiniz? () Erkek () Kadın

2. Doğum Tarihiniz: /..... /.....

3. Eğitim Durumunuz?

- () Okuryazar değil
- () Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş
- () İlkokul
- () İlköğretim
- () Ortaokul
- () Orta ve dengi meslek
- () Lise
- () Lise ve dengi meslek
- () Yüksekokul veya fakülte
- () Yüksek lisans, doktora

4. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

() Çalışıyorum (geliriTL)

() Çalışmıyorum. İse 6. soruya geçiniz

5. Çalıştığınız kurumun niteliği nedir?

- () Kamu sektöründe ücretli maaşlı
- () Özel sektörde ücretli, maaşlı ya da yevmiyeli
- () Ücretsiz aile işçisi

6. Bugüne kadar hiçbir engelliye yardım ettiniz mi?

- () Evet () Hayır

7. Ailenizde (yakın çevrenizde) engeli olan herhangi bir kimse var mı?

- () Evet () Hayır

8. Size göre engelli insanlar yardıma muhtaç bireyler midir?

- () Evet () Kısmen () Hayır

9. Engelliler için çalışan STK ya da kamu kurumlarını ziyaret eder misiniz?

- () Evet () Bazen () Hayır

10. Engellilerle ilgili dini ve ya ilmi konuşmaları dinler misiniz?

- () Evet () Bazen () Hayır

11. Engellilerle ilgili bilgileri hangi kaynaklardan edirsiniz? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

- () Televizyon
- () İnternet
- () Kitaplar
- () Dergiler
- () Gazeteler
- () Camiler
- () Okullar
- () Bilimsel toplantılar
- () Sivil toplum kuruluşları

() Diğer.....

12. **Engelli insanlarla bir arada vakit geçirmek ister misiniz?**

() Evet () Bazen () Hayır

13. **Engelli insanlarla bir arada bulunma imkanı bulabiliyor musunuz?**

() Evet () Bazen () Hayır

14. **Engelli insanlarla bir arada bulunmak için aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)**

() Kafeterya
() Restoran
() Sinema
() Tiyatro
() Okuma salonu
() İş Atölyesi
() Engelli Merkezi
() Diğer.....

Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı ilgili seçeneğe işaret koyarak belirtiniz.

15. **“İmkan sağlanırsa engelliler de diğer insanlar gibi yaşama katılabilirler”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen Katılıyorum
() Katılmıyorum

16. **“Engelli insanların toplumdan ayrı yaşam alanlarında toplanması gerekiyor”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen Katılıyorum
() Katılmıyorum

17. **“Engel engelli bireyler için verilmiş bir cezadır”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen katılıyorum
() Katılmıyorum

18. **“Engellilerle bir arada olacağım ve çeşitli paylaşımlarda bulunacağım ortamlara ihtiyacım var”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen katılıyorum
() Katılmıyorum

19. **“Engelliler sanatsal etkinliklerle uğraşmalıdır”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen katılıyorum
() Katılmıyorum

20. **“Engelliler sportif etkinliklerle uğraşmalıdır”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen katılıyorum
() Katılmıyorum

21. **“Engelliler kültürel ve sosyal etkinliklerle uğraşmalıdır”** ifadesine ne derece katılıyorsunuz.

() Katılıyorum () Kısmen katılıyorum
() Katılmıyorum

**Anket bitti
TEŞEKKÜR EDERİZ**

EK 2

ENGELSİZ YAŞAM MERKEZİ İHTİYAÇ TARAMA ANKETİ

Kıymetli katılımcı, bu anket engelli bireylerin yaşam merkezine olan ihtiyaçlarının saptaması amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar bizim için önemlidir. Bu nedenle her bir soruyu dikkatli ve içten cevaplandırmanız gerekmektedir. Tüm bilgiler topluca değerlendirilecek ve cevaplarınız gizli tutulacaktır. Yardımınız için teşekkür ederiz.

TARİH:/...../2013

A-DEMOGRAFİK ve KİŞİSEL BİLGİLER

İL:
İLÇE:.....
BUCAK:
KÖY:
MAHALLE ADI:.....
CADDE /SOKAK /NO:
İRTİBAT TELEFONU:.....

ENGELLİ BİREY İLE İLGİLİ BİLGİ ALINAN KİŞİ

1. Engelli bireyin
Adı:.....
Soyadı:.....
2. Cinsiyeti? () Erkek () Kadın
3. Doğum Tarihi: /..... /.....
4. Eğitim Durumu?
() Eğitim çağı gelmemiş (6 yaşından küçük)
() Okuryazar değil
() Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş
() İlkokul
() İlköğretim
() Ortaokul
() Orta ve dengi meslek
() Lise
() Lise ve dengi meslek
() Yüksekokul veya fakülte
() Yüksek lisans, doktora
5. Medeni durumu?
() Hiç evlenmedi
() Evli
() Boşandı
() Eşi öldü

()

6. Mesleğiniz var mı?
() Evet () Hayır
7. Herhangi bir işte çalışıyor mu?
() Çalışıyorum (geliriTL)
() Çalışmıyorum. İse 9. soruya geçiniz
8. Çalıştığı kurumun niteliği nedir?
() Kamu sektöründe ücretli maaşlı
() Özel sektörde ücretli, maaşlı ya da yevmiyeli
() Ücretsiz aile işçisi
9. Engelin türü nedir?
() Ortopedik (bedensel) engelli
() Görme engelli
() İşitme engelli
() Dil ve konuşma engelli
() Zihinsel özürlü engelli
() Diğer belirtiniz
.....
...

B. HİZMETLERE ERİŞİM

10. İhtiyaç duyduğunuz hizmetlere erişimde zorluk yaşıyor musunuz?
() Evet () Bazen
() Hayır
11. Erişmekte en çok zorluk yaşadığınız hizmetler nelerdir?
1.....
2.....
3.....

C. ENGELLİLERİN SOSYAL GEREKSİNİMLERİ

12. Diğer insanlarla bir arada bulunmak ister misiniz?
() Evet () Bazen
() Hayır
13. Diğer insanlarla bir arada olma imkanınız var mı?
() Evet () Bazen
() Hayır

14. Diğer insanlarla bir arda bulunmak için aşağıdakilerden hangisini/hangilerini tercih edersiniz.

- ☐ Kafeterya
☐ Restoran
☐ Sinema
☐ Tiyatro
☐ Okuma salonu
☐ İş atölyesi vb.
☐ Diğer.....

15. Engellilerle bir arada olacağım ve çeşitli paylaşımlarda bulunacağım ortamlara ihtiyacım var.

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

D. ENGELLİ BİREYLERİN SPORTİF GEREKSİNİMLERİ

16. Sporla uğraşıyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

17. İmkan olsa sporla uğraşır mısınız?(16. soruda cevabınız evet ise bu soruyu geçiniz)

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

18. Sportif bir yeteneğiniz var mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

19. Engellilerle bir arada spor yapacağınız ortamlara ihtiyaç duyuyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

20. Hangi tür spor daha çok ilginizi çekiyor.

Belirtiniz.....

E. ENGELLİ BİREYLERİN SANATSAL GEREKSİNİMLERİ

21. Sanatla ilgilenir misiniz?

- ☐ Evet
☐ Bazen
☐ Hayır

22. Sanatsal bir Yeteneğiniz var mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

23. Engelli arkadaşlarınızla bir arada, sanatsal etkinliklerde bulunma gereksiniminiz var mı?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

24. Sanatsal yeteneğinizi geliştirmek için çaba göstermek ister misiniz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

25. Sanatın hangi türüyle ilgilenirsiniz? Belirtiniz.....

F. ENGELLİ BİREYLERİN EKONOMİK GEREKSİNİMLERİ

26. Üretebildiğiniz herhangi bir şey var mı?

Belirtiniz.....

27. Ürettiklerinizi kazanca dönüştürme fırsatı bulabiliyor musunuz? (26. soruya cevap hayırsa bu soru geçilecek)

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

28. Ekonomik gelir getirici bir uğraşı edinmek ister misiniz?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

G. ENGELLİLERİN KÜLTÜREL GEREKSİNİMLERİ

29. Kitap okur musunuz/dinler misiniz?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

30. İhtiyaç duyduğunuz kitapları nereden edirsiniz?

Belirtiniz.....

31. Tiyatroya gitmek ister misiniz?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

32. Sinemaya gitmek ister misiniz?

- ☐ Evet ☐ Bazen
☐ Hayır

33. Panel sempozyum vb etkinliklere katılır mısınız?

- ☐ Evet ☐ Bazen

() Hayır

- 34.** Yemek, alışveriş gibi gereksinimlerimizi giderecek alternatifler sunulmalı diye düşünür müsünüz?

() Evet () Bazen
() Hayır

H. ENGELLİ BİREYLERİN MERKEZDEN BEKLENTİLER

- 35.** Bir engelsiz yaşam merkezi kurulacak olsa oraya ulaşımın kolay olmasını isterim.

() Evet () Bazen

() Hayır

- 36.** Bir engelsiz yaşam merkezi içerisinde bulunduğum sürece, tüm gereksinimlerimi kolayca karşılayabilmeliyim.

() Evet () Kısmen
() Hayır

- 37.** Kurulacak olan bir engelsiz yaşam merkezinden beklediğiniz Üç şeyi belirtin.

1.....
2.....
3.....